
Program rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016 - 2023

---

projekt

Nowy Dwór Mazowiecki, Warszawa, Gdańsk, Brzozów 2016 r.

Zamawiający:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki
ul. Zakroczymska 30
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki

Dokument opracowany przez konsorcjum firm:

ResPublic sp. z o.o., ul. Podmiejska 5, 01-498 Warszawa

&

Res Management s.c. Paweł Mentelski, Tomasz Bartnicki, Maciej Jednakiewicz
(partner) ul. Armii Krajowej 2 – biuro 44, 36-200 Brzozów

&

EU-CONSULT sp. z o. o. (partner) ul. Wały Piastowskie 1, 80-855 Gdańsk

Spis treści

1. Charakterystyka gminy.....	3
1.1. Charakterystyka zagospodarowania przestrzennego gminy	3
1.1.1. Położenie i struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy.....	3
1.1.2. Struktura użytkowania gruntów.....	4
1.1.3. Infrastruktura techniczna.....	6
1.1.4. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	13
1.1.5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	18
1.1.6. Infrastruktura rekreacyjna i turystyczna	20
1.1.7. Przestrzeń publiczną	23
1.1.8. Podsumowanie	25
1.2. Charakterystyka gospodarcza gminy.....	26
1.2.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych.....	26
1.2.2. Stan i struktura bezrobocia	28
1.2.3. Podsumowanie	29
1.3. Charakterystyka społeczna gminy	29
1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna gminy	29
1.3.2. Frekwencja wyborcza.....	31
1.3.3. Edukacja i poziom oświaty	32
1.3.4. Bezpieczeństwo mieszkańców	33
1.3.5. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń.....	35
1.3.6. Działalność organizacji pozarządowych	36
1.3.7. Podsumowanie	36
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych.....	37
2.1. Badanie ankietowe	37
2.2. Metodyka badania	37
2.3. Próba	37
2.4. Wyniki badania	39
2.4.1. Sfera społeczna	43
2.4.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	44
2.4.3. Sfera gospodarcza.....	45
2.4.4. Sfera techniczna.....	46
2.4.5. Sfera środowiskowa	47
Spis tabel.....	48
Spis rysunków	49

1. Charakterystyka gminy

1.1. Charakterystyka zagospodarowania przestrzennego gminy

1.1.1. Położenie i struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest w województwie mazowieckim, 34 km na północ od Warszawy, przy szlakach komunikacyjnych: drogowym (trasa szybkiego ruchu Warszawa-Gdańsk), kolejowym (łączącym Warszawę z portami Wybrzeża) i rzecznym (północ - południe). Miasto jest siedzibą powiatu nowodworskiego, w skład którego wchodzi:

- gminy miejskie: Nowy Dwór Mazowiecki
- gminy miejsko-wiejskie: Nasielsk, Zakroczym
- gminy wiejskie: Czosnów, Leoncin, Pomiechówek

Rysunek 1. Położenie Nowego Dworu Mazowieckiego na tle powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Nowy Dwór Mazowiecki sąsiaduje z gminami: Zakroczym, Pomiechówek i Czosnów (powiat nowodworski) oraz Wieliszew i Jabłonna (powiat legionowski).

Nowy Dwór Mazowiecki leży na Nizinie Środkowopolskiej w Kotlinie Warszawskiej. Miasto usytuowane jest na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą, które łączą się w jego granicach. Wisła wyznacza południową i południowo - zachodnią granicę miasta, a Narew z Wkrą północną. Rzeka Narew natomiast przecina poziomo miasto na pół, oddzielając część rdzenną miasta od osiedli Modlin Twierdza i Modlin Stary. Część rdzenna miasta leży średnio na wysokości 75 m. n.p.m., natomiast średnia wysokość położenia dzielnic: Modlin Twierdza i Modlin Stary to ok. 100 m. n.p.m. (wys. max. 107,6 m. n.p.m.). Najniższy punkt znajduje się na brzegu Narwi, na przedłużeniu ulicy Spacerowej (70,7 m. n.p.m.). Najwyżej położone w mieście są lasy Księża Góra i dawny cmentarz żydowski (powyżej 85 m.n.p.m.).

1.1.2. Struktura użytkowania gruntów

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki zajmuje obszar 2 821 ha, tj. 0,08% powierzchni województwa mazowieckiego. Powierzchnia miasta w latach 2011-2015 nie uległa zmianie. W Nowym Dworze Mazowieckim utworzono „osiedla” jako samorządowe jednostki pomocnicze miasta¹. Obszar miasta został podzielony na 8 osiedli:²:

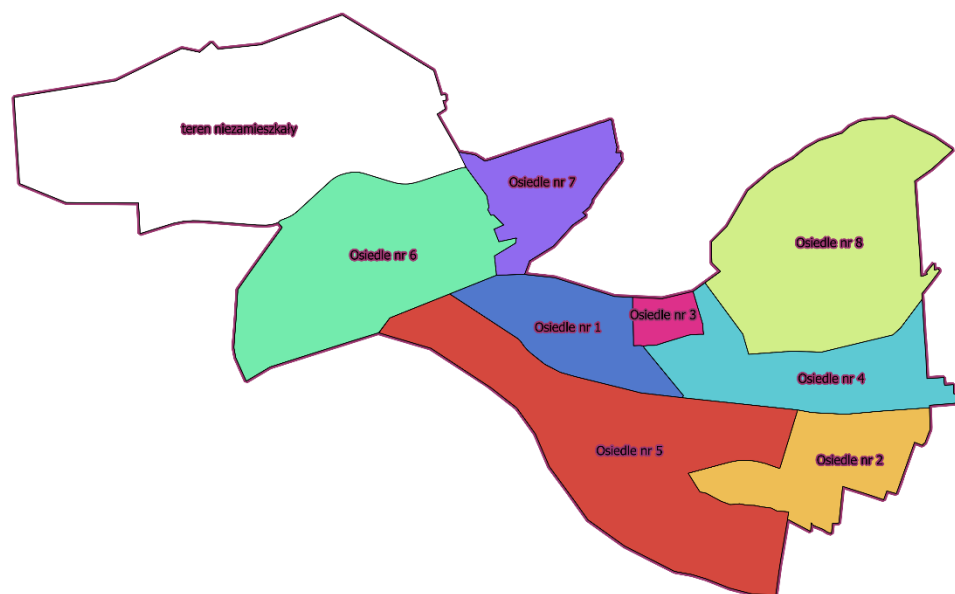
- Osiedle Nr 1 – Osiedle Centrum
- Osiedle Nr 2 – Osiedle Młodych
- Osiedle Nr 3 – Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina)
- Osiedle Nr 4 – Osiedle Pólko (obszar po południowej stronie ul. Bohaterów Modlina)
- Osiedle Nr 5 – Osiedle Nowodworzanka
- Osiedle Nr 6 – Osiedle Modlin Twierdza
- Osiedle Nr 7 – Osiedle Modlin Stary
- Osiedle Nr 8 – Osiedle Okunin

Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla przedstawia kolejny rysunek.

¹ Uchwały Nr IX/117/95 Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 24 maja 1995 w sprawie utworzenia osiedli w mieście.

² Uchwała V/46/2003 Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 20 lutego 2003 r. zmieniająca uchwałę.

Rysunek 2. Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Użytki rolne zajmują łącznie 680 ha miasta (tj. 24,1% powierzchni całego miasta) z czego większość, bo aż 260 ha stanowią grunty orne (9,2%). Niewielki udział w powierzchni miasta zajmują również łąki trwałe (7,6%), pastwiska trwałe (5,8%) oraz użytki rolne zabudowane (1,2%). Nieznaczną część powierzchni Nowego Dworu Mazowieckiego zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 325 ha (tj. 11,5% powierzchni miasta), z czego lasy stanowią 207 ha.

Największy udział w powierzchni miasta stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, obejmujące 1 280 ha (tj. 45,4%), w tym najwięcej - tereny komunikacyjne inne - 582 ha (20,6%). Znaczny udział w tej grupie mają również tereny zabudowane inne - 200 ha (7,1%), mieszkaniowe - 178 ha (6,3%) oraz drogi - 144 ha (5,1%). Nieużytki zajmują 2,2% powierzchni miasta, natomiast tereny różne - 5,4%.

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się na tle województwa mazowieckiego znacznym udziałem gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Znacznie mniejszy, niż średnia dla regionu, jest odsetek użytków rolnych, gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych.

Tabela 1. Użytkowanie terenów Nowego Dworu Mazowieckiego i województwa mazowieckiego w 2014 roku – ogólne kategorie

Jednostka	Użytek						
	użytki rolne razem	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	grunty pod wodami razem	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	użytki ekologiczne	nieużytki	tereny różne
	%						
Mazowieckie	67,60	24,45	1,18	5,59	0,05	0,96	0,17
Nowy Dwór Mazowiecki	24,10	11,52	11,38	45,37	0,00	2,20	5,42

Źródło: BDL GUS

1.1.3. Infrastruktura techniczna

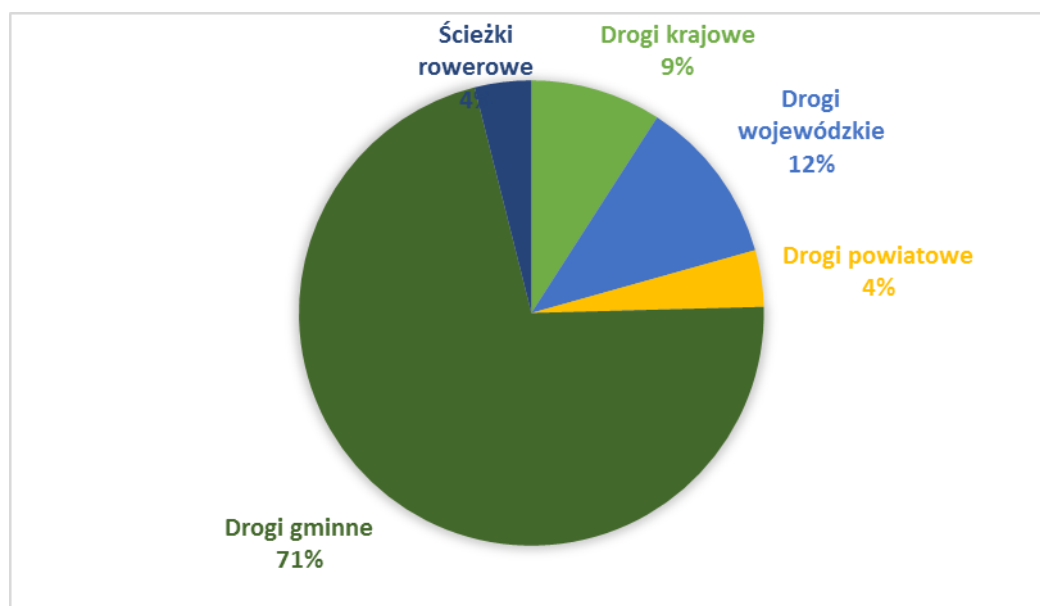
Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się dobrą dostępnością komunikacyjną – posiada dogodne połączenia komunikacyjne: drogowe, kolejowe i lotnicze. Miasto znajduje się w obszarze oddziaływania trasy szybkiego ruchu E-7 (granica państwa – Kraków – Warszawa – Gdańsk), co zapewnia między innymi dobre powiązanie z Warszawą. Przez miasto przebiegają również drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 630 (Nowy Dwór – Jabłonna) o charakterze regionalnym i jej kontynuacja – droga krajowa nr 633 Jabłonna ul. Modlińska znaczenia międzyregionalnego, zapewniająca dobre powiązanie ze stolicą;
- droga wojewódzka nr 631 przechodząca ulicami: Warszawską, Bohaterów Modlina i Okunin, łącząca Warszawę z Nowym Dworem Mazowieckim;
- droga wojewódzka 579, biegnąca ul. Gen Wiktora Thommee, mostami nad Narwią i Wisłą, łącząca Kaziń Polski z Radziejowicami, powiązana z drogą E-7;
- droga wojewódzka nr 623 (Serock – Zakroczym) obsługująca głównie zespół mieszkaniowy Stary Modlin.

Przez Nowy Dwór Mazowiecki przebiega łącznie 78 077 m dróg, z czego największy udział stanowią drogi gminne (74,4%). Jak już zauważono znaczący jest również udział dróg krajowych (9,5%) oraz wojewódzkich (12,0%). Mieszkańcy oraz odwiedzający miasto mają do dyspozycji 3 200 m ścieżek rowerowych.

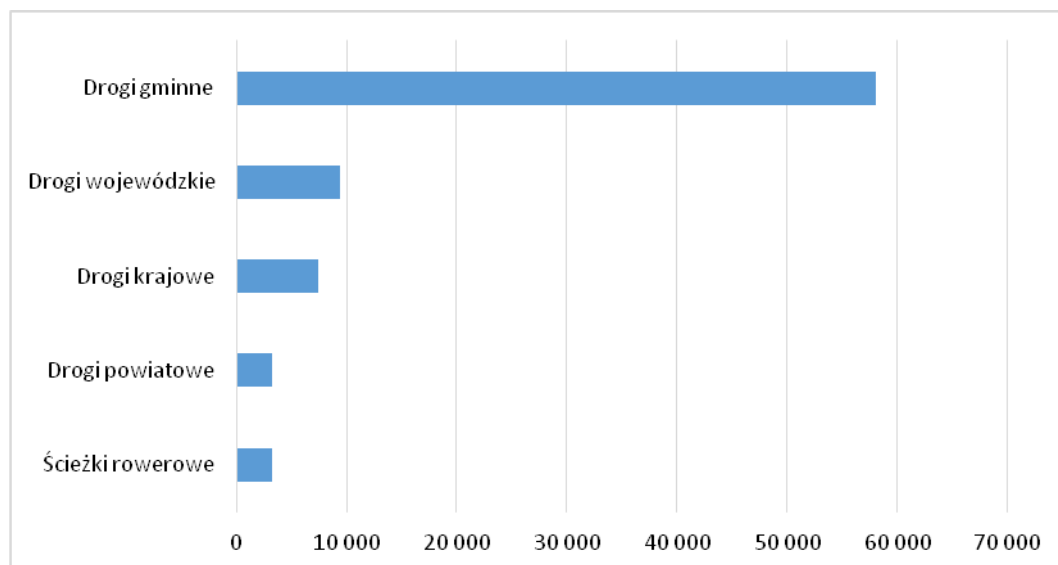
Rysunek 3. Struktura sieci drogowej w Nowym Dworze Mazowieckim (Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015)

W Nowym Dworze Mazowieckim drogi gminne o nawierzchni twardej (ulepszone) stanowią 74,6% ogółu dróg gminnych. Drogi o nawierzchni nieutwardzonej natomiast 17,5%, 7,8% dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą.

W mieście prowadzone są prace z zakresu modernizacji sieci drogowej (w tym budowa nowych dróg lub przebudowa istniejących dróg), jednak nadal istnieją poważne deficyty w tym zakresie, wynikające z rozbudowy miasta oraz znacznego wzrostu liczby samochodów.

Rysunek 4. Sieć dróg w granicach Miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Źródło: Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest przy szlaku kolejowym, łączącym Warszawę z portami Wybrzeża. Dwutorowa linia kolejowa (Warszawa – Wybrzeże), z jednej strony utrudnia komunikację wewnątrz miasta, z drugiej strony kolej ułatwia mieszkańcom dojazdy do pracy.

Główny dworzec PKP zlokalizowany jest w Nowym Dworze Mazowieckim przy ulicy gen. J.P. Morawicza 4, w bezpośrednim sąsiedztwie dworca autobusowego. Realizowane są połączenia kolejowe m.in. do: Ciechanowa, Mławy, Działdowa, Płońska, Sierpca, Płocka, Legionowa, Radzymina i Tłuszcza oraz Warszawy. W mieście zatrzymują się pociągi spółki PKP InterCity, co daje mieszkańcom możliwość bezpośrednich podróży między innymi do Krakowa czy Gdańska.

Na terenie miasta zlokalizowana jest też stacja kolejowa Modlin, której znaczenie w związku z otwarciem portu lotniczego Warszawa – Modlin ciągle wzrasta. W 2011 roku ukończono prace modernizacyjne budynku dworca. Poza remontem budynku, dostosowano go również do obsługi osób niepełnosprawnych oraz zainstalowano monitoring. Na pierwszym piętrze istnieje hostel kategorii Bed&Breakfast. Nieopodal dworca ma powstać stacja Lotnisko Modlin. Z dworca, poza mieszkańcami, korzystają również turyści (zainteresowani przede wszystkim zwiedzaniem Twierdzy Modlin, stacja położona jest ok. 2 km od Twierdzy) oraz osoby korzystające z lotniska.

Modlin dzięki pobliskiemu lotnisku, ma bardzo dobre połączenie z Warszawą. W ciągu całego dnia na trasie Modlin – Warszawa do dyspozycji podróżnych są 42 połączenia (14 połączeń lotniskowych oznaczonych specjalnym piktogramem samolotu oraz 28 pociągów kursujących przez Modlin na linii w kierunku do Działdowa). Spośród 14 połączeń lotniskowych 11 pociągów łączy dwa porty lotnicze w obrębie Mazowsza: Lotnisko Warszawa/Modlin oraz Lotnisko Chopina, a pozostałe trzy kursują na trasie Modlin – Warszawa Zachodnia. Pomiędzy stacją kolejową Modlin, a terminalem Lotniska Warszawa/Modlin, co 20-30 minut kursują specjalne autobusy lotniskowe w barwach Kolei Mazowieckich. Mogą pomieścić do 70 pasażerów, są klimatyzowane, a także przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych³.

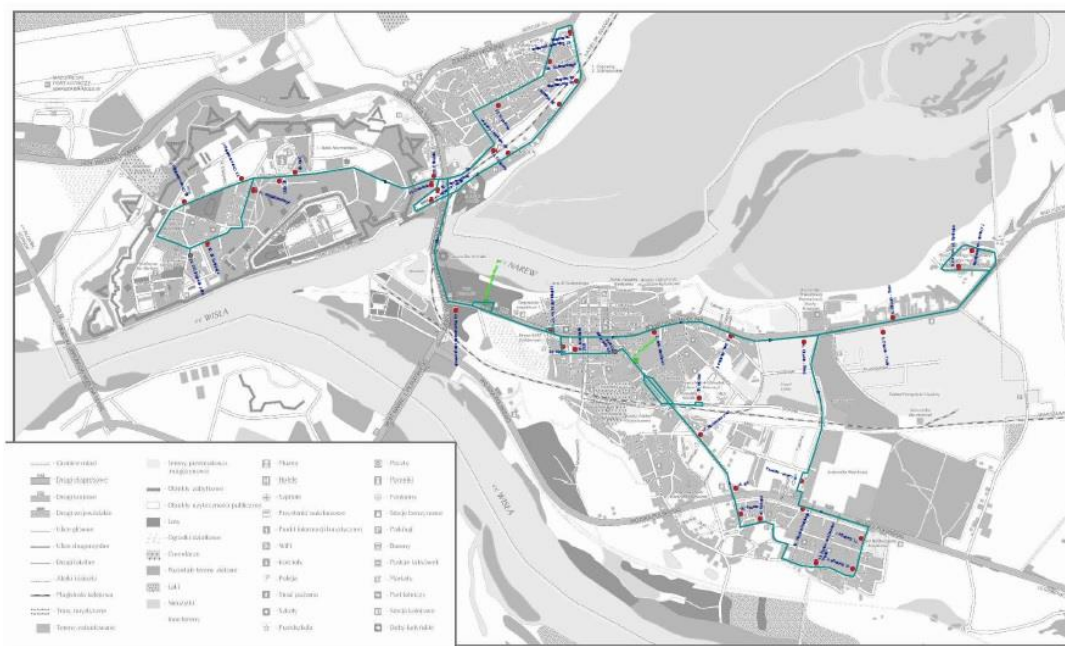
Ważnym węzłem komunikacyjnym jest również dworzec PKS, położony w sąsiedztwie dworca PKP Nowy Dwór Mazowiecki. Mieszkańcy mają do dyspozycji 3 linie miejskie, zapewniające dojazd do centrum miasta z peryferyjnych osiedli. Są to:

³ <http://modlinairport.pl/pociag-kolei-mazowieckich.html>

Rysunek 5. Trasa linii miejskiej 11

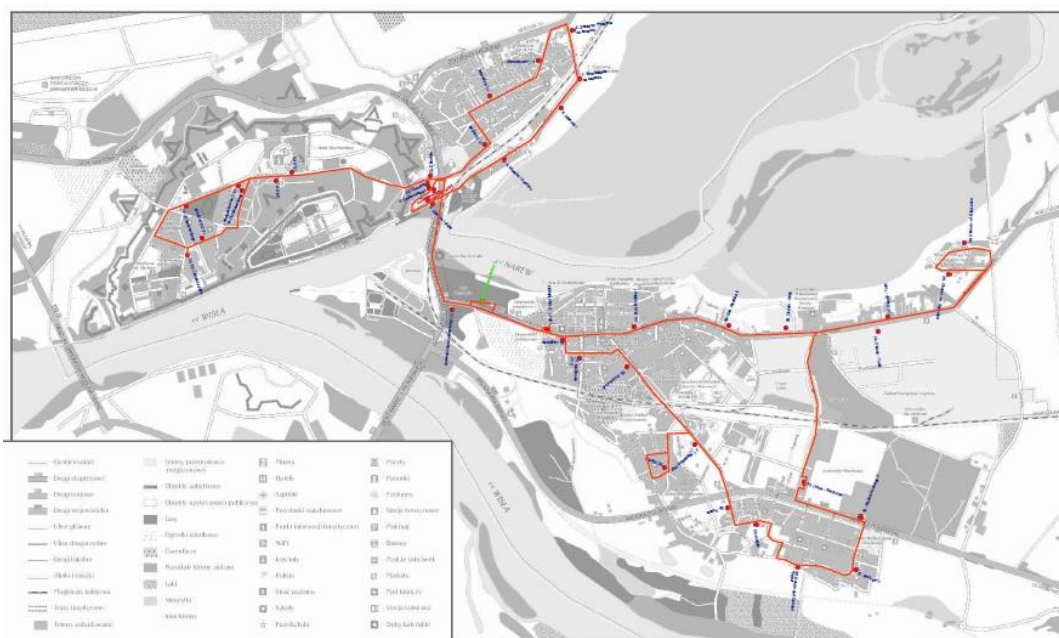
- Linia miejska nr 11

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

- Linia miejska nr 12

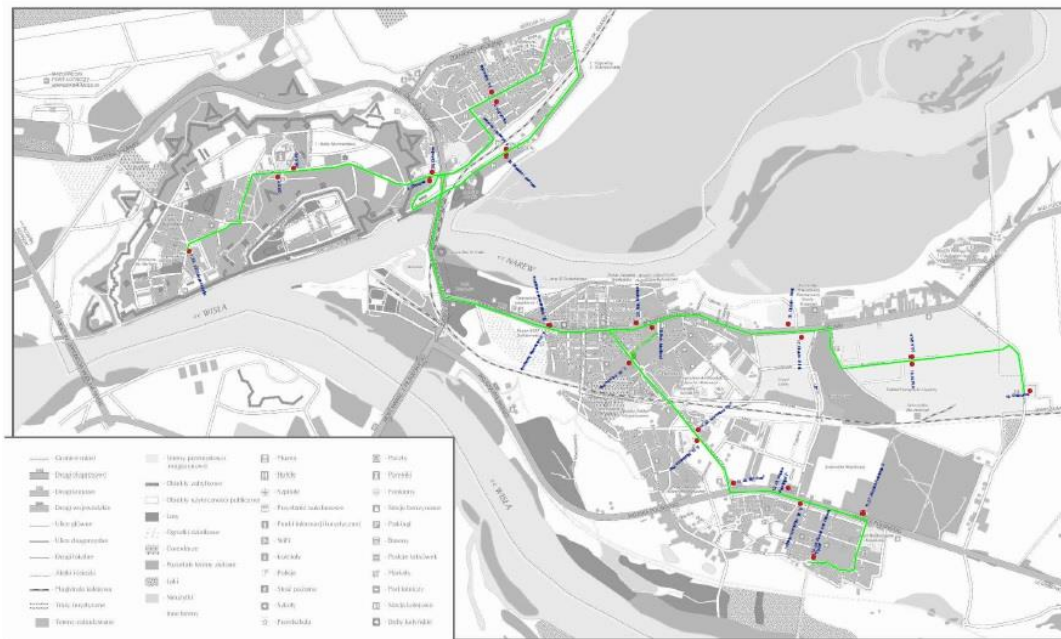
Rysunek 6. Trasa linii miejskiej 12

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

- Linia miejska nr 14

Rysunek 7. Trasa linii miejskiej 14

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

Funkcjonuje także prywatna komunikacja autobusowa na trasie Nowy Dwór Mazowiecki – Warszawa.

Jak już wspomniano, na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki zlokalizowany jest port lotniczy Warszawa – Modlin. Jest to lotnisko cywilne, otwarte w 2012 roku. W 2015 roku lotnisko obsłużyło 2 591 743 osób. Główne kraje podróży to: Wielka Brytania, Włochy, Polska, Hiszpania oraz Belgia.

Infrastruktura komunalna

Poziom rozwoju infrastruktury komunalnej w mieście Nowy Dwór Mazowiecki może być oceniony jako dobry. Licząca 50,5 km sieć wodociągowa doprowadza wodę do 1 469 gospodarstw domowych, korzysta z niej 91,4% mieszkańców miasta. W latach 2011-2014 odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wzrósł o 0,4%. Liczba przyłączy wzrosła o 72 (1 397 w 2011 roku do 1 469 w 2014 roku). W 2014 roku mieszkańcom gminy dostarczono 833,9 dm³ wody a więc o 95,5 dm³ mniej aniżeli w 2011 roku.

W latach 2011-2014 sieć kanalizacyjna w Nowym Dworze Mazowieckim nieznacznie się wydłużyła (z 70,1 km do 79,1 km). W 2014 roku z sieci kanalizacyjnej w gminie korzystało 82,5% mieszkańców (tj. o 1,9% więcej aniżeli w 2011 roku). Liczba przyłączy wzrosła o 16% (z 898 w 2011 roku do 1 069 w 2014 roku).

Od 1 stycznia 2002 r. usługi wodno-kanalizacyjne na terenie miasta świadczy Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim, gwarantując mieszkańcom m.in. zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Zakład korzysta z dwóch ujęć: „Warszawska” i „Wiśła”. Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego znajduje się miejska oczyszczalnia ścieków „Południe” o przepustowości 7 000 m³/d (42 000 RLM). Po odwodnieniu i higienizacji wapnem osad jest wywożony na składowisko odpadów w Zakroczymiu podobnie odwodnione i sprasowane skratki, odwodniony piasek wywożone są na składowisko.

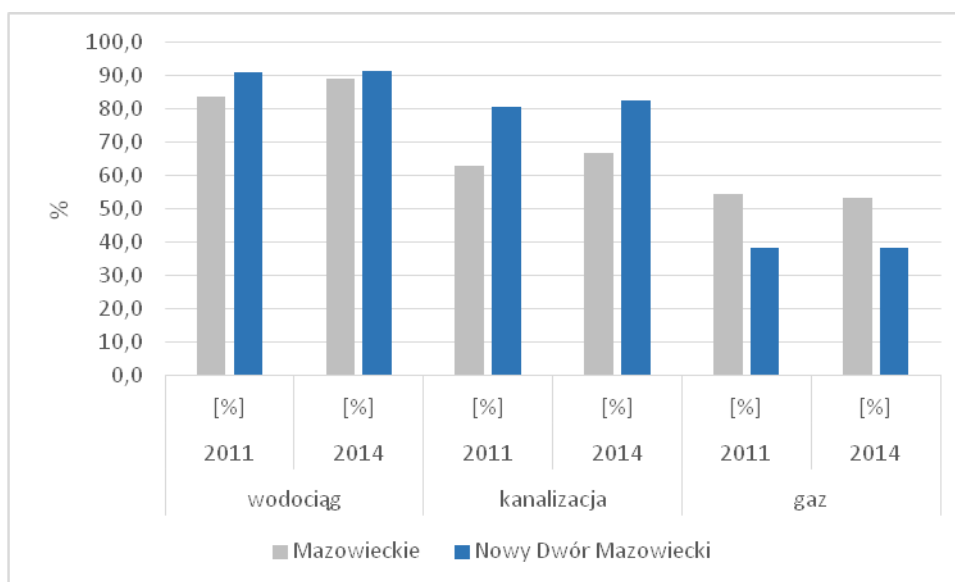
Licząca 32 965 m sieć gazowa doprowadzona jest do 1 047 budynków, korzysta z niej 38,3% mieszkańców. W latach 2011-2014 liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej nieznacznie zmalała: z 4 055 osób w 2011 roku do 3 953 osób w 2014 roku.

Eksploracją urządzeń gazowniczych i dostawą gazu przewodowego zajmują się Mazowieckie Okręgowe Zakłady Gazownictwa. Dostawa gazu realizowana jest z gazociągu wysokiego ciśnienia d500mm relacji Puławy – Warszawa – Włocławek, z którego w rejonie Skrzyszewa wyprowadzone jest odgałęzienie d100mm do stacji red.-pomiarowej I stopnia przy ul. Bohaterów Modlina w dzielnicy Okunin.

Źródłem ciepła dla miasta jest ciepłownia centralna przy ul. Przemysłowej. Dostęp do sieci ciepłej ma 70% mieszkańców. Podstawowym źródłem energii elektrycznej dla odbiorców komunalnych w mieście jest RPZ 110/15kV „Nowy Dwór” zasilany jednostronnie linią dwutorową z Płońska i Pomiechówka. Dostawa energii elektrycznej jest powszechna. Eksploatatorem istniejących urządzeń elektroenergetycznych jest Zakład Energetyczny Warszawa Teren rejon w Legionowie⁴.

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się wysokim stopniem wykorzystania sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na tle województwa mazowieckiego. Niewielki jest natomiast odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej, jest to jednak cecha charakterystyczna dla miast małych i średnich w regionie. Warto dodać, że infrastruktura komunalna jest w mieście rozbudowywana.

Rysunek 8. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Nowym Dworze Mazowieckim i woj. mazowieckim

Źródło: BDL GUS

Infrastruktura mieszkaniowa

W 2014 roku zasób mieszkaniowy miasta Nowy Dwór Mazowiecki tworzyło 11 110 mieszkań, w których znajdowało się w 37 766 izb o łącznej powierzchni użytkowej 656 547 m². W latach 2011-2014 zasób mieszkaniowy gminy nieznacznie się zwiększył.

Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

mieszkania		izby		powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	
2011	2014	2011	2014	2011	2014
10 641	11 110	36 315	37 766	625 634	656 547

Źródło: BDL GUS

⁴ Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015.

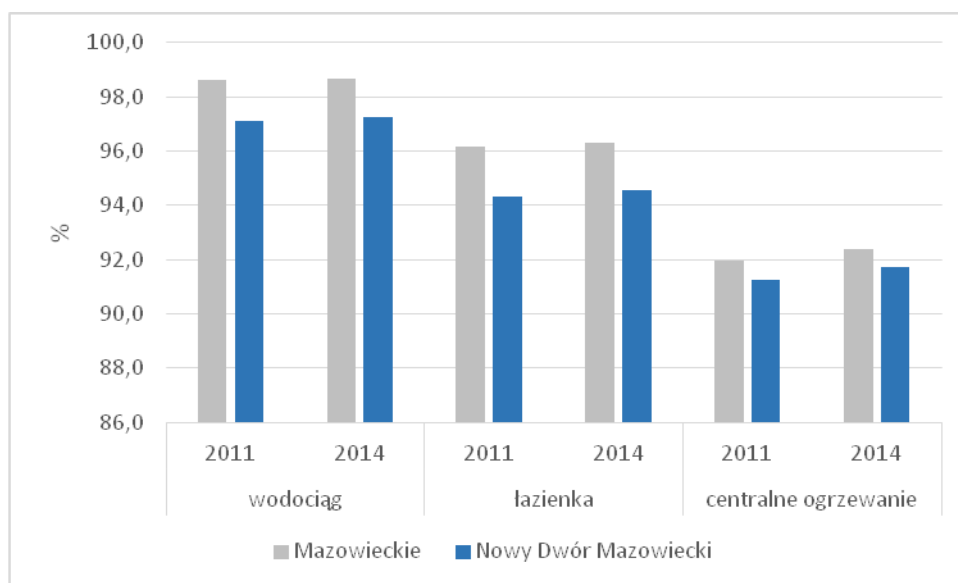
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła w Nowym Dworze Mazowieckim 22,2 m², w latach 2011-2014 zmalała o 0,9 m². Przeciętna powierzchnia użytkowania mieszkania na 1 000 mieszkańców w mieście wyniosła w 2014 roku 391,7 m² o 14,7 m² więcej aniżeli w 2011 roku.

Stopień wyposażenia mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim jest dość wysoki: 97,3% mieszkań jest wyposażonych w wodociąg, 94,6% w łazienkę, 91,7% w centralne ogrzewanie. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje nieznacznie wzrasta. Wskaźniki te są nieco niższe niż średnia dla miast województwa mazowieckiego, co wskazuje na potrzebę dalszej rozbudowy infrastruktury komunalnej oraz wzrost stopnia jej wykorzystania.

Powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy wynosi 371,3690 ha o wartości 149 002 535,90 zł, w tym:

- własność bez jakichkolwiek ustalonych praw rzeczowych – bez użytkowania wieczystego i zarządu, dzierżawy, najmu, użyczenia o powierzchni 285,63 ha i wartości 95 060 963,56 zł;
- wykaz nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste ogółem o powierzchni 69,17 ha i wartości 41 498 830,13 zł;
- wykaz nieruchomości przekazanych w zarząd (dotyczy jednostki budżetowej nieposiadającej osobowości prawnej – Nowodworskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji) o powierzchni 5,26 ha i wartości 3 613 712,00 zł;
- nieruchomości w dzierżawie ogółem o powierzchni 11,31 ha i wartości 8 829 030,21 zł.

Rysunek 9. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim i miastach woj. mazowieckiego

Źródło: BDL GUS

Według danych GUS w 2013 roku w mieście Nowy Dwór Mazowiecki było 10 pustostanów, w 2015 roku natomiast 16 o łącznej powierzchni użytkowej lokali 394,47 m². Pustostany zlokalizowane były na 5 osiedlach mieszkaniowych, największa ich liczba występuje na osiedlu nr 1.

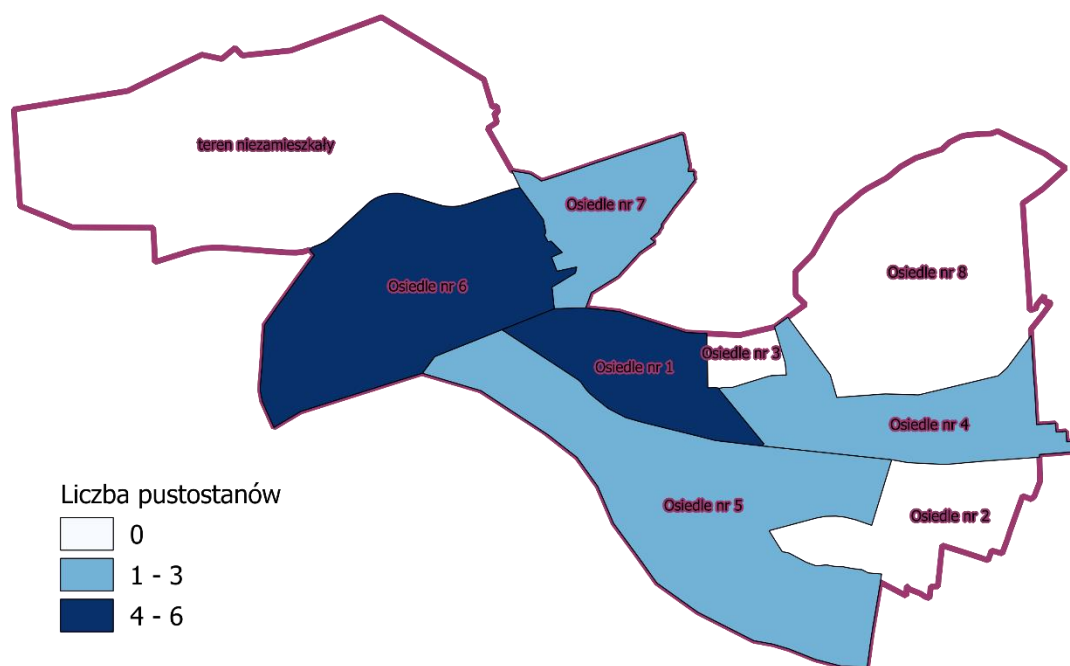
Tabela 3. Wykaz pustostanów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki

Osiedle	Liczba pustostanów	Powierzchnia użytkowa lokali w m ²
Osiedle 1	6	113,81
Osiedle 4	2	39,86

Osiedle 5	3	83,46
Osiedle 6	4	123,81
Osiedle 7	1	33,53
łącznie	16	394,47

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 10. Liczba pustostanów w podziale na osiedla w Nowym Dworze Mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Średni wiek mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim to 39,08 lat. Najstarszy zasób mieszkaniowy występuje na osiedlach nr 8 oraz nr 7 i nr 3. Największy udział nowych budynków dostrzegalny jest na osiedlach nr 2 oraz nr 4.

Tabela 4. Średni wiek budynków w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli

Osiedle	średnia liczba lat
Osiedle 1	37,79
Osiedle 2	16,22
Osiedle 3	41,36
Osiedle 4	26,46
Osiedle 5	38,10
Osiedle 6	54,11
Osiedle 7	42,00
Osiedle 8	56,57

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Na terenie miasta zinventaryzowano 248 budynków, których konstrukcje zawierają azbest. Większość wyrobów nie została jeszcze unieszkodliwiona, azbest z 81% budynków zostanie usunięty w 2032 roku. W roku 2014 unieszkodliwiono 15 wyrobów, w 2013 – 1, 2012 – 30, a w 2005 – 1 wyrób.

1.1.4. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Stan i ochrona przyrody

Największym bogactwem przyrodniczo – krajobrazowym miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest położenie na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą. Występują tu wysokie skarpy, rozlewiska, tereny wydmore i kompleksy łąk. Walorem miasta, oprócz mozaikowego krajobrazu, jest niski stopień synantropizacji roślinności. Wzdłuż dolin rzek prowadzą dwa ponadregionalne korytarze ekologiczne z bogatą i unikatową fauną i florą.

Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody:

- obszary chronionego krajobrazu wchodzącego w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- tereny Natura 2000 – obszary siedliskowe,
- rezerwat przyrody,
- pomniki przyrody.

31 grudnia 1998 roku utworzony został „Rezerwat Przyrody Kępy Kazuńskie”, na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego oraz gmin: Czosnów na gruntach miejscowości Częstków Polski, Częstków Mazowiecki, Czosnów, Dębina, Kazuń Nowy oraz gminy Jabłonna na gruntach miejscowości Suchocin, Boża Wola, Wółka Górska. Jego powierzchnia wynosi 544,28 ha, z czego 111,74 ha znajduje się w granicach miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły⁵.

Na terenie miasta znajduje się również rezerwat przyrody „Wikliny Wiślane”. Jest to obszar ochrony fauny, a szczególnie ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły oraz nadzwyczajnych walorów krajobrazowych ostatniej już wielkiej europejskiej rzeki o naturalnym charakterze. Ustanowiony on został podobnie jak rezerwat „Kępy Kazuńskie” Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody⁶.

W granicach miasta Nowy Dwór Mazowiecki występuje także Otulina Kampinoskiego Parku Narodowego, której granica biegnie od Wyszogrodu „północno - wschodnią granicą rzeki Wisły” aż do m. st. Warszawy⁷.

Ze względu na duże walory przyrodnicze część miasta Nowy Dwór Mazowiecki włączono w granice Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, utworzonego na podstawie rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego⁸. Są to tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniące funkcję korytarzy ekologicznych. W obrębie miasta obszar ten obejmuje⁹:

⁵ Dz. U. z 1998 r. Nr 166, poz. 1224

⁶ Dz. U. Nr 166 z 31 grudnia 1998., poz. 1224.

⁷ Dz. U. Nr 132 z dnia 28 października 1997 r., poz. 876.

⁸ Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (DUWM.2007.42.870); Rozporządzenie Nr 56 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 października 2008r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (DUWM.2008.185.6629)

⁹ Program ochrony środowiska do 2018 roku.

- tereny tarasu zalewowego Narwi (lewy i prawy brzeg),
- tereny międzywala Wisły od południowej granicy miasta do ujścia Narwi,
- tereny wokół twierdzy w Modlinie pomiędzy drogą Zakroczym - Nowy Dwór Mazowiecki a zewnętrznym pasem fortyfikacji.

W granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyróżnia się strefę szczególnej ochrony ekologicznej, do której zalicza się: dolinę Narwi do rejonu wschodniej granicy miasta oraz dolinę Wisły od południowych granic miasta do Mostu por. Pancera oraz od Mostu Obrońców Modlina 1939 r. w dół rzeki.

Na terenie miasta występują tereny Natura 2000 – obszary siedliskowe:

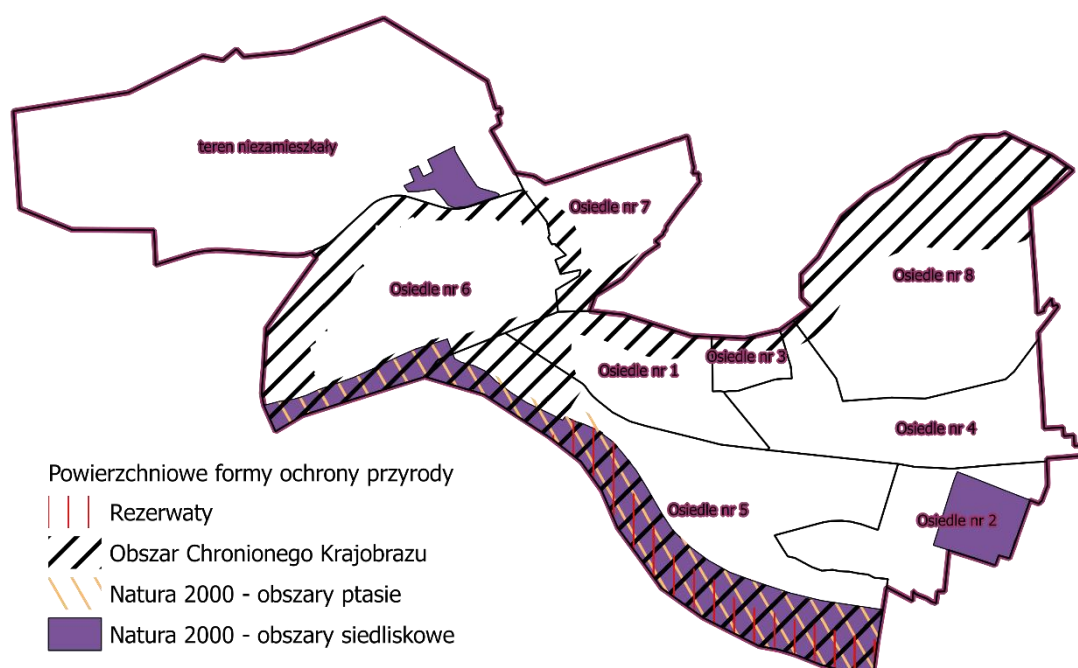
- Ostoja Nowodworska o powierzchni 0,51 km², niewielki odizolowany kompleks leśny zlokalizowanym w mezoregionie Kotliny Warszawskiej (318.73) na obrzeżach miasta Nowy Dwór Mazowiecki. W skład ostoi wchodzi dwa oddziały leśne (323 i 324) zarządzane przez Nadleśnictwo Jabłonna, Leśnictwo Bagno (Regionalna Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie). Obszar cechuje wyjątkowe bogactwo entomofauny.
- Forty Modlińskie (1,57 km²), obszar obejmuje następujące obiekty: Fort IV - Janówek (zimowisko nietoperzy), Fort V - Dębina (zimowisko nietoperzy), Fort XIb - Strubiny (zimowisko nietoperzy), Fort XIII - Błogosławie (zimowisko nietoperzy), Fort XIVa - Goławice (zimowisko nietoperzy), kazamaty sąsiadujące od północy z Twierdzą Modlin (kolonia rozrodcza). Forty te wchodzi w skład pierścienia fortecznego wokół Twierdzy Modlin. Jest to jedno z największych zimowisk mopsa w Polsce północnej i wschodniej.
- Kampinowska Dolina Wisły (o łącznej powierzchni 206.59 km²), obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej rzeki nizinnej o charakterze roztokowym wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów; jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych.

W granicach administracyjnych miasta Nowy Dwór Mazowiecki znajduje się również obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 - Dolina Środkowej Wisły, który obejmuje fragment doliny rzecznej o długości ok. 250 km położony pomiędzy Puławami a Płockiem (od 379 do 631 km szlaku wodnego).

Ochroną prawną objęte są również drzewa będące pomnikami przyrody (ochronie podlega drzewo wraz ze strefą w promieniu 15 metrów od pnia). Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami. Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki występuje 7 pomników przyrody, są to między innymi:

- topola czarna, która znajduje się przy ul. Chłodnia,
- topola czarna przy skrzyżowaniu ulic Czarneckiego z Żołnierzami Września,
- topola biała przy cmentarzu fortecznym,
- dęby szypułkowe przy ul. Paderewskiego,
- dęby szypułkowe na terenie Modlina Twierdzy,
- dąb szypułkowy nad Wisłą w rejonie obwodnicy,
- dąb szypułkowy przy ul. Łącznej - „Michał”.

Rysunek 11. Powierzchniowe obszary chronione na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Przedsięwzięcia proekologiczne w Nowym Dworze Mazowieckim zmierzają do eliminowania przestarzałych technologii, redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, kompleksowej ochrony wód powierzchniowych przed ściekami komunalnymi oraz uporządkowania gospodarki odpadami przemysłowymi i komunalnymi¹⁰.

Nowy Dwór Mazowiecki cechuje się dość dobrą jakością wód powierzchniowych, problemami są natomiast brak urządzeń technicznych służących ochronie przed hałasem – wysokie natężenie hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego Benzo(a)pirenem.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń do powietrza są ciepłownie miejskie (kotłownie), zakłady przemysłowe oraz rozproszone, indywidualne źródła ogrzewania oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek siarki, tlenek węgla, dwutlenek azotu i pyły. Największym emitorem zanieczyszczeń do atmosfery na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Zakład prowadzi jednak działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci ciepłej i realizacji przyłączy do nowo wznoszonych obiektów i budynków indywidualnych w zakresie likwidacji niskiej emisji. Zlikwidowano między innymi 30 lokalnych ciepłowni o niskiej emisji na terenie miasta.

Monitoring zanieczyszczeń powietrza prowadzony w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w Nowym Dworze Mazowieckim przy ulicy Warszawskiej. W wyniku pomiarów otrzymano średnie stężenie benzenu pasywnego na poziomie 2,2 pg/m³ - klasa strefy A. Przekroczenia stężenia docelowego benzo(a)pirenu w mieście są obserwowane od 2007 roku. Wysokie stężenia odnotowane są w sezonach

¹⁰ <https://www.nowydwormaz.pl/65,ochrona-srodowiska.html>

jesiennie-zimowych. Nośnikiem benzo(a)pirenu w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi. Benzo(a)piren oddziałuje szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie, ale także na roślinność, gleby i wodę. Wykazuje on małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie¹¹.

Tereny zieleni

Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta w latach 2011-2014 nieznacznie zmalał z 2,2% do 2,0%. W 2014 roku w mieście Nowy Dwór Mazowiecki powierzchnia terenów zieleni wyniosła 127,5 ha i była o 11 ha mniejsza aniżeli w 2011 roku. Na terenie miasta były dwa parki spacerowo-wypoczynkowe, dwa zieleńce oraz trzy cmentarze.

W latach 2011-2014 zmieniła się struktura terenów zieleni – zmalał udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (o 9,6%) oraz zieleni osiedlowej (o 16,5%).

Tabela 5. Powierzchnia terenów zieleni w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

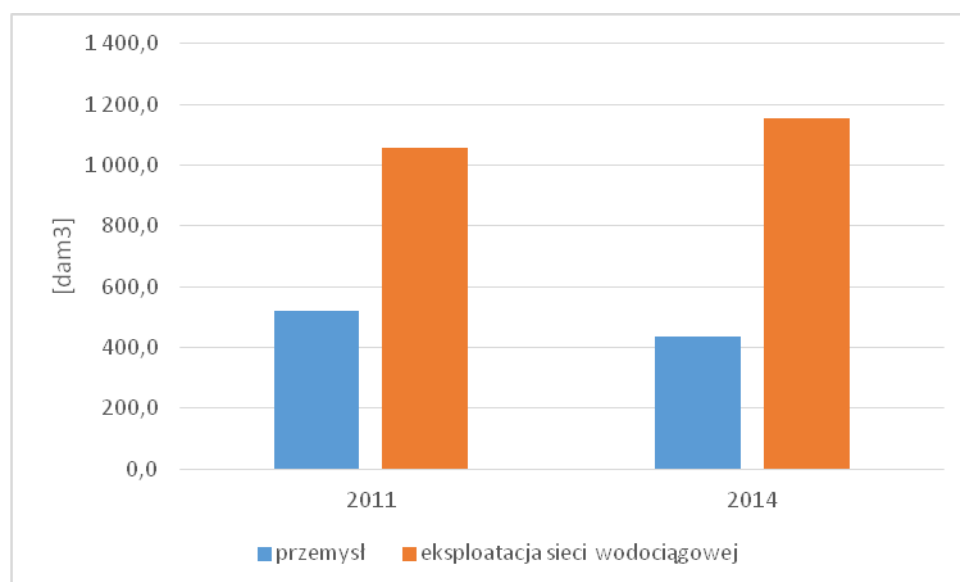
parki spacerowo - wypoczynkowe		zieleńce		zieleń uliczna		tereny zieleni osiedlowej		parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej		cmentarze		las gminne	
2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
20,7	20,7	3,0	3,0	2,5	2,5	38,8	33,3	62,5	57,0	11,0	11,0	0,0	0,0

Źródło: BDL GUS

Gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami

W latach 2011-2014 zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nieznacznie wzrosło (z 1 576,5 dam³ do 1 588,4 dam³). Odnotowano wahania w zużyciu wody zarówno na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej jak i dla przemysłu: zmalało zużycie wody dla przemysłu (o 85 dam³), wzrosło natomiast na potrzeby sieci wodociągowej (o 96,9 dam³).

Rysunek 12. Struktura zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

Źródło: GUS BDL

¹¹ Program ochrony środowiska do 2018 roku.

W 2014 roku zużycie wody na 1 mieszkańca Nowego Dworu Mazowieckiego wyniosło 50,6 m³ i nie uległo zmianie w porównaniu z 2011 rokiem. W latach 2011-2014 odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków wzrósł o 5,1%.

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego odpady odbiera pięć jednostek. W 2014 roku w mieście wytworzono łącznie 12,1 tys. ton odpadów, wszystkie przekazano innym odbiorcom. W 2014 roku zebrano ogółem w mieście 7 343,51 ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 3 175,72 tony mniej aniżeli w 2011 roku. Zmalała również masa zmieszanych odpadów komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca, w badanym okresie odnotowano spadek o 114,6 kg odpadów na mieszkańca.

Tabela 6. Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

Wybrane wskaźniki	2011	2014
Zużycie wody na 1 mieszkańca (w m ³)	50,6	50,6
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%)	92,8	97,9
Zmieszane odpady komunalne na 1 mieszkańca (w kg)	373,5	258,9

Źródło: BDL GUS

Zagrożenie powodziowe

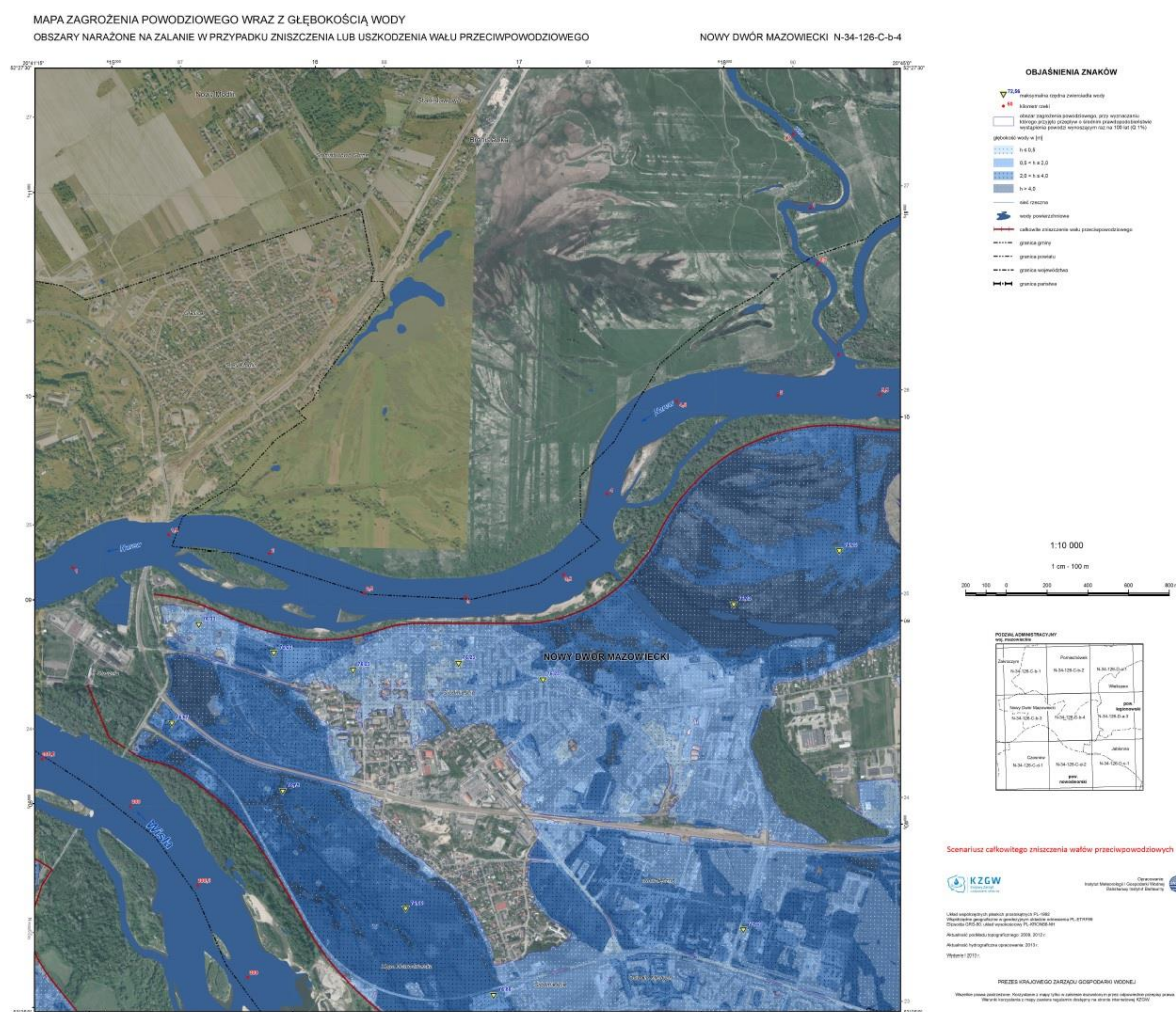
Jednym z zagrożeń w mieście Nowy Dwór Mazowiecki są lokalne podtopienia oraz wylewy rzek. Miasto leży nad dużymi nizinnymi rzekami Narwią i Wisłą. Rzeki te, zbierają wody za pośrednictwem rozbudowanego systemu rowów odwadniających.

Jednym z zagrożeń jest przerwanie wałów okalających Nowy Dwór Mazowiecki, co może skutkować zalaniem terenów miasta. Największe ryzyko występuje¹²:

- od Narwi do ul. Warszawskiej 2500 osób do ewakuacji, teren zalewowy ok. 8 km²,
- od Wisły do ul. Wojska Polskiego 4500 osób do ewakuacji, teren zalewowy ok. 5 km².

¹² http://www.kppsp-ndwormaz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=13

Rysunek 13. Mapa zagrożenia powodziowego. Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego w mieście Nowy dwór Mazowiecki

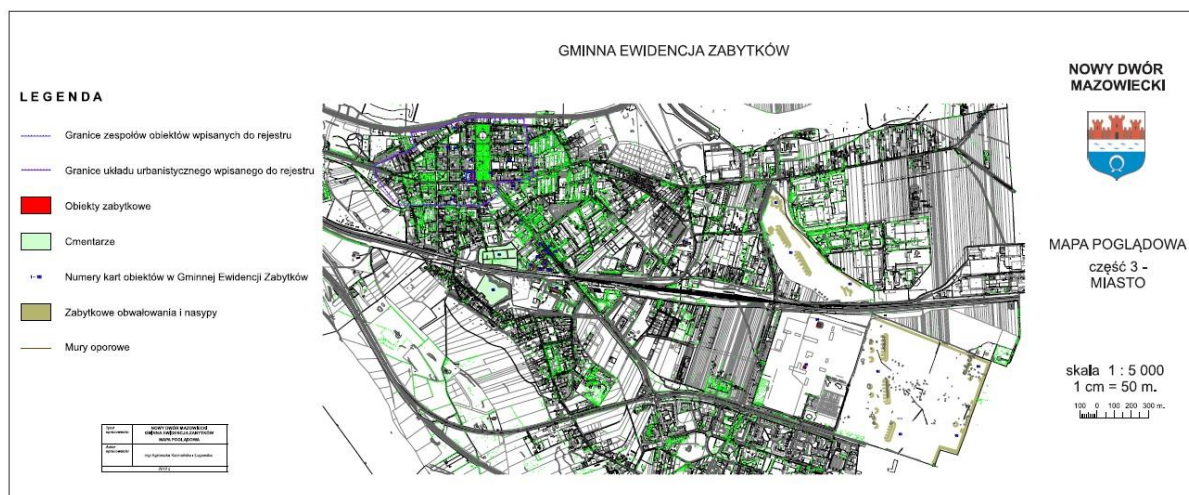
Źródło: Informatyczny System Oslony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK) <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

1.1.5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się istnieniem szeregu budynków o randze zabytków. Są wśród nich obiekty i obszary objęte ścisłą i pośrednią ochroną konserwatorską wpisane do rejestru zabytków. W mieście prowadzona jest Gminna Ewidencja Zabytków, karty zabytków zostały wykonane w oparciu o wykaz zabytków wynikającym z art. 7 ustawy z dnia 18 marca 2010 o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 75 poz. 474).

W Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych jest ponad 200 obiektów z terenu miasta, zlokalizowanych w jego różnych częściach. Są to zarówno budynki mieszkalne, cmentarze, kościoły, elektrownia, latryny, prochownie jak i osiedla.

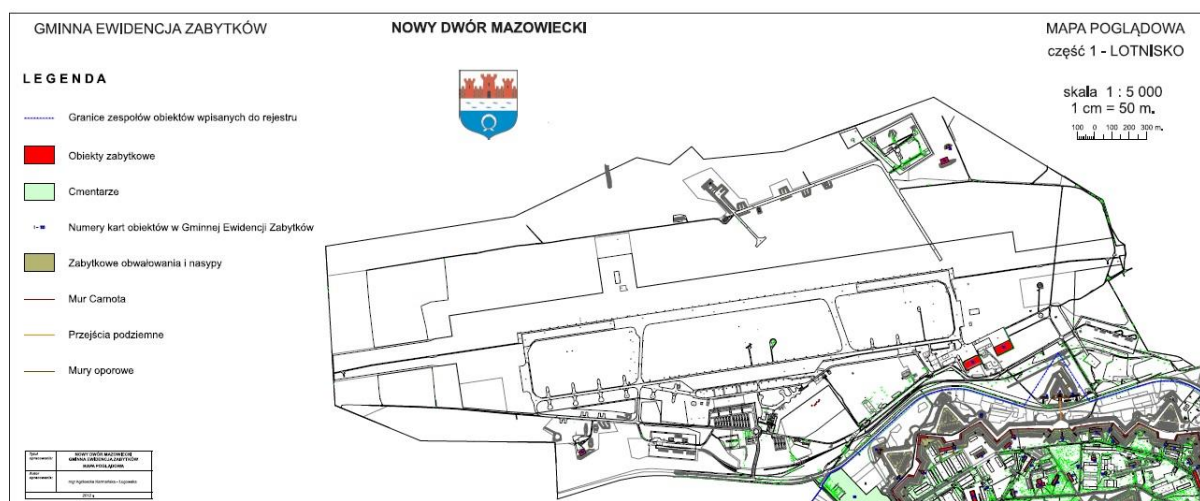
Rysunek 14. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są także zespoły zabudowy lotniska, pochodzące z II połowy XX wieku (zespół I), końca XIX wieku (zespół II) oraz I połowy XX wieku (zespół III).

Rysunek 15. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Lotnisko, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

Jednym z najważniejszych obszarów na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest system fortyfikacji Twierdzy Modlin. Twierdza Modlin jest wybitnym i unikatowym dziełem fortyfikacyjnym w skali Europejskiej. Ponadto jest największym i najistotniejszym pomnikiem inżynierii wojskowej i sztuki fortyfikacyjnej w Polsce. Posiada między innymi najdłuższy obecnie budynek w Europie o długości prawie 2,5 kilometra.

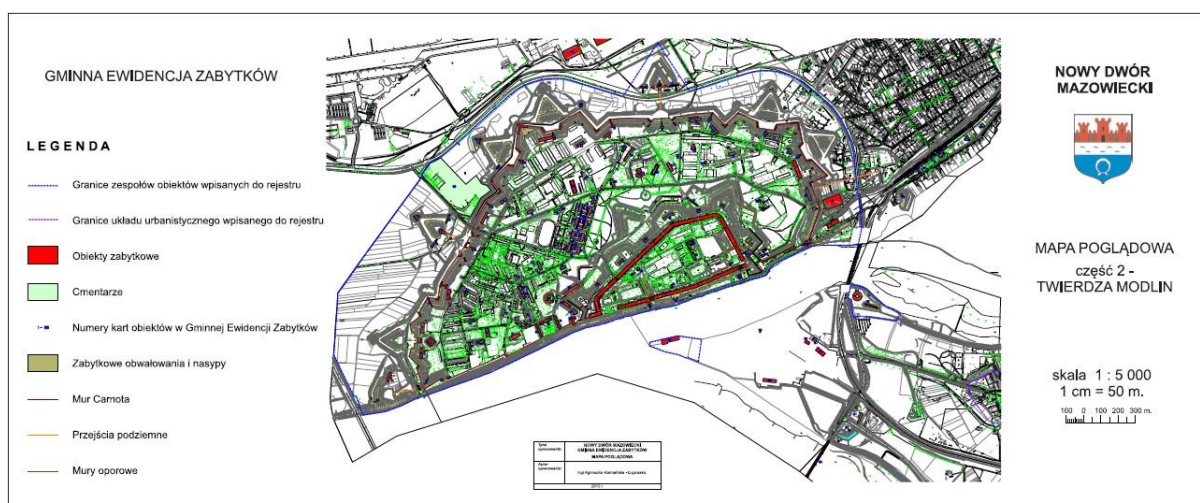
W odniesieniu do ochrony teren Twierdzy Modlin wraz z esplanadą jako „parku kulturowego” przyjmuje się podział terenu Twierdzy na 4 strefy ochrony konserwatorskiej w zależności od stopnia zachowania historycznych struktur twierdzy. W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Nowy Dwór

Mazowiecki” wskazano na potrzebę podziału terenów na cztery strefy, uwzględniające stopień zachowania historycznych struktur Twierdzy¹³:

- Strefa 1 obejmuje czytelnie zachowane, historyczne struktury przestrzenne Twierdzy obejmujące ciągi i zespoły budowli ziemnych, murowanych i drewnianych, z ewentualną zielenią forteczną drogami fortecznymi, urządzeniami infrastruktury technicznej;
- Strefa 2 obejmuje obszary, na których historyczne struktury zachowały się częściowo lub szczątkowo w układach rozproszonych, jak też obszary i otwarte wnętrza przylegające do zewnętrznego obwodu Twierdzy;
- Strefa 3 obejmuje obszary, na których historyczne struktury Twierdzy nie zachowały się w całości;
- Strefa 4 obejmuje obszary byłej esplanady.

Rysunek 16. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Twierdza, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

Ochroną objęty jest również teren byłego średniowiecznego grodu (stanowisko archeologiczne), granice średniowiecznego układu urbanistycznego (konserwatorska strefa archeologiczna), tereny Starego Modlina (konserwatorskie strefy obserwacji archeologicznych).

1.1.6. Infrastruktura rekreacyjna i turystyczna

Infrastruktura rekreacyjna

Atrakcyjność rekreacyjna i turystyczna miasta Nowy Dwór Mazowiecki związana jest z jego położeniem na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą, które łączą się w jego granicach.

Tereny przeznaczone do rekreacji i wypoczynku zajmują w mieście Nowy Dwór Mazowiecki 8 ha, co stanowi 0,3 % powierzchni miasta. Miasto nie wyróżnia się pod tym względem w regionie, odsetek ten dla województwa mazowieckiego wynosi jedynie 0,14%.

Lasy zajmują 207 ha, pokrywają 7,3 % obszaru miasta. Odsetek ten jest znacznie niższy od średniej dla województwa mazowieckiego, wynoszącej 23,2%.

Infrastruktura rekreacyjna w mieście jest stosunkowo dobrze rozbudowana. Jednostką budżetową, która zarządza największymi obiektami sportowymi oraz propaguje i organizuje zajęcia sportowo - rekreacyjne dla mieszkańców jest Nowodworski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Ważnym miejscem w mieście jest hala widowiskowo-sportowa o wymiarach 32x46m, wysokość 13,5m. na której znajduje się pełnowymiarowe boisko do piłki ręcznej. Przedzielając halę dwoma kotarami można uzyskać trzy sektory, na których można prowadzić jednocześnie zajęcia sportowe. Można ustawić trzy korty do tenisa, trzy pola do siatkówki, dwa boiska do koszykówki lub kombinacje w/w dyscyplin sportowych. Na hali odbywają się również zajęcia sportów walki, gimnastyki oraz lekcje wychowania fizycznego. Pojemność widowni wynosi 1200 osób. Hala posiada pełne zaplecze sanitarne, rehabilitacyjne i gastronomiczne¹⁴.

Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego mają do dyspozycji również boisko piłkarskie ze sztucznym oświetleniem, spełniające wymogi FIFA i UEFA. Obecnie rozgrywa na nim swoje mecze miejscowy klub piłkarski "Świt", reprezentując miasto w rozgrywkach o mistrzostwo II ligi, grupy wschodniej. Pojemność stadionu to 3500 osób¹⁵.

Na terenie miasta zlokalizowane są również korty tenisowe o nawierzchni z trawy syntetycznej o powierzchni 1296 m²., boisko wielofunkcyjne o powierzchni 1110 m² oraz stadion miejski, składający się z dwóch trybun o łącznej pojemności ok.3 tys. osób, bieżni żużlowej okalającej trawiaste boisko piłkarskie.

Od 2011 roku na terenie miasta działa również pływalnia. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych oraz dla rodzin z małymi dziećmi. Na pływalni można skorzystać z basenu sportowego, basenu rekreacyjnego, wanny 10 osobowej, zjeżdżalni o długości 57 m oraz strefy odnowy biologicznej, w której znajdują się 2 sauny suche, 1 sauna parowa, basenik schładzający, leżanki wypoczynkowe oraz solarium. Na terenie pływalni zlokalizowana jest także sala konferencyjna.

W okresie wakacyjnym od 1 lipca do 31 sierpnia br. mieszkańcy będą mieli do dyspozycji dwie plaże miejskie: Plażę Targowisko (w sąsiedztwie targowiska miejskiego, strzeżoną przez OSP RW) oraz Plażę WOPR (przy WOPR, strzeżoną przez WOPR).

Położenie w widłach trzech rzek stwarza dobre warunki do uprawiania sportów wodnych i turystyki. Dużym zainteresowaniem cieszą się spływ kajakowe. Regularnie organizowane są spływy kajakowe Wkrą i Narwią, m.in. są to spływy kajakowe od Pomiechówka do Modlina Twierdzy, spływy kajakowe z Jońca do Modlina Twierdzy. Klub Turystyki Kajakowej "Wodnik" od kilkunastu lat organizuje Ogólnopolski Spływ Kajakowy Wkrą i Narwią - "Młynarka".

Infrastruktura turystyczna

Do głównych atrakcji turystycznych należy zaliczyć przede wszystkim zabytki. Są to m.in.

- Kościół parafialny
- Spichlerz
- Wieża Czerwona
- Wieża wodna
- Reduta Napoleona
- Prochownia
- Pomnik Obrońców Modlina
- Koszary wojskowe
- Korona utracka
- Kasyno oficerskie
- Działobitnia Dehra
- Brama Poniatowskiego
- Brama Północy
- Brama Ostrołęcka

¹⁴ <http://www.nosir.nowydwormaz.pl/230,hala-widowiskowo-sportowa.html>

¹⁵ <https://www.nowydwormaz.pl/61,kultura-i-sport.html>

- Bloki carskie

Miasto posiada liczne walory turystyczne, natomiast baza noclegowa jest słabo rozwinięta. W 2014 roku w Nowym Dworze Mazowieckim funkcjonowało 5 turystycznych obiektów noclegowych, są to wyłącznie hotele. Obiekty te oferowały 249 miejsc noclegowych. W latach 2011-2014 liczba obiektów nie uległa zmianie, znacznie zwiększyła się natomiast liczba miejsc noclegowych (z 27 do 249).

Z oferty hoteli w Nowym Dworze Mazowieckim skorzystało w 2014 roku 12 829 turystów. Wzrasta dynamicznie wykorzystanie tych obiektów, w latach 2011-2014 liczba turystów zwiększyła się o 106%.

Nowy Dwór Mazowiecki to doskonałe miejsce do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, osoby odwiedzające mogą skorzystać z kilku tras spacerowych przebiegających przez miasto. Są to:

- trasy po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego:
- trasa 1 „Znaki historii” (czas przejścia – 2,5 godziny),
- trasa 2 „Na tropach wielu kultur (dla posiadaczy 4 lub 2 kółek)” (czas przejścia – 3 godziny),

Trasy po Twierdzy Modlin:

- trasa 1: Spacer dla wytrwałych (czas przejścia – 6 godzin),
- trasa 2: Spacer Nadrzeczny (czas przejścia – 3 godziny),
- trasa 3: Spacer śladami napoleońskimi (czas przejścia – 1,5-2 godziny),
- trasa 4: Spacer Rosyjski (czas przejścia – 2 godziny),
- trasa 5: Baśka Murmańska w Twierdzy Modlin

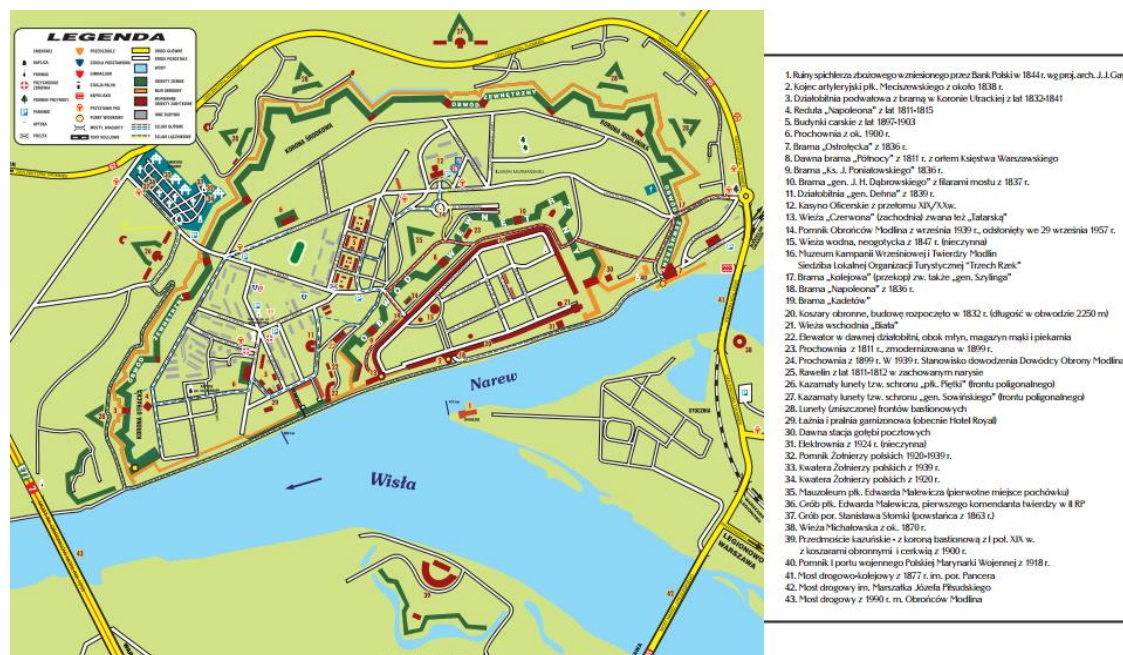
Rysunek 17. Trasy spacerowe po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego

Źródło: Informator Turystyczny. Nowy Dwór Mazowiecki

Rysunek 18. Trasy spacerowe po Twierdzy Modlin

Źródło: Informator Turystyczny. Nowy Dwór Mazowiecki

Turyści mają możliwość skorzystania z trasy tematycznych prowadzącej po Twierdzy Modlin. Przygotowano broszury oraz mapy głównych atrakcji na terenie Twierdzy, które są dostępne zarówno w Punkcie Informacji Turystycznej jak i na stronie miasta. Proponowane trasy tematyczne:

- Twierdza Modlin na Filmowo,
- Twierdza Modlin szlakiem francuskim,
- Twierdza Modlin szlakiem rosyjskim,
- Twierdza Modlin z(nad) wody,
- Twierdza Modlin dla dzieci, czyli Baśka Murmańska.

Tajemnice Twierdzy Modlin można odkrywać biorąc udział w tematycznych questach, czyli wycieczkach wypełnionych zagadkami o fortecy. W Nowym Dworze Mazowieckim działa ponadto Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin.

W promocję oferty turystycznej miasta Nowy Dwór Mazowiecki aktywnie włącza się LOT „Trzech Rzek”. Głównym celem LOT TR jest budowanie i promowanie wspólnej oferty turystycznej Nowego Dworu Mazowieckiego i jego okolic, poszerzając tym lokalny rynek usług turystycznych¹⁶.

1.1.7. Przestrzeń publiczną

Powierzchnia przestrzeni publicznych w Nowym Dworze Mazowieckim wynosi 1 035 810 m². Kluczowe przestrzenie publiczne w mieście to dwa parki, Plac Solny, stadion oraz plaże miejskie. Wiele wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywa się w Parku Miejskim im. Józefa Wybickiego, w którym jest amfiteatr, na stadionie, w hali widowiskowo-sportowa oraz na terenie Twierdzy Modlin.

Tabela 7. Przestrzeń publiczną na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Rodzaj przestrzeni	Położenie	Powierzchnia w m kw.
parki		100 063,00

¹⁶ <http://www.3rzeki.pl/pl/Cele-i-zadania>

Rodzaj przestrzeni	Położenie	Powierzchnia w m kw.
Park Miejski im. Józefa Wybickiego	ul. Kościuszki/Sukienna/Wybickiego/Warszawska	21 744,00
Park Trzech Kultur	ul. Ledóchowskiego/K. Józefa Poniatowskiego	78 319,00
place		11 901,00
Plac Solny	ul. Sukienna/Lotników/Daszyńskiego/Przejazd	4 140,00
Plac zabaw	ul. Młodzieżowa	6 460,00
Plac zabaw MISIOWY GRODEK	ul. 3 Maja	1 301,00
cmentarze		131 310,00
parafialny rzymsko-katolicki	ul. Słowackiego	32 390,00
ewangelicki	ul. Przytorowa	11 333,00
żydowski	ul. Przytorowa	25 518,00
forteczny i parafalny	ul. Bema	62 069,00
targowiska		27 005,00
targowisko miejskie nr 1	ul. Targowa	20 133,00
targowisko miejskie nr 2	ul. Sempołowskiej	2 408,00
targowisko miejskie nr 3	ul. Szpitalna	4 464,00
stadion	ul. Sportowa	48 563,00
plaże		39 463,00
plaża	ul. Mieszka I	13 398,00
plaża	ul. Targowa	26 065,00
skwery		11 350,00
skwer im. NSZZ "Solidarność"	ul. Warszawska	952,00
skwer im. Ks. Stanisława Poniatowskiego	ul. Warszawska/Zakroczymska	4 324,00
skwer im. Abp. Dobrogosta	ul. Warszawska/Zakroczymska	2 850,00
skwer im. płk pil. Bolesława Zonia	ul. 29 Listopada	1 424,00
skwer im. gen. pil. Tadeusza Góry	ul. Malewicza	1 800,00
lasz miejskie		666 155,00
Księża Góra	ul. Leśna	156 023,00
Pod Dębinką	ul. Wojska Polskiego	510 132,00

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 19. Przestrzenie publiczne w Nowym Dworze Mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

1.1.8. Podsumowanie

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta Nowy Dwór Mazowiecki największy udział stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane (tj. 45,4%) Miasto cechuje niski udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych.

Nowy Dwór Mazowiecki posiada unikatowe wyróżniki: jest to położenie geograficzne, walory środowiska przyrodniczego oraz obecność Twierdzy Modlin na swoim terenie.

Na terenie miasta znajduje się wiele obiektów świadczących o dziedzictwie kulturowym obszaru. Zlokalizowanych jest ponad 200 obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Są one zlokalizowane zarówno w rdzennej części miasta, na terenie lotniska oraz Twierdzy. Na terenie miasta wyznaczono dwa parki kulturowe: pierwszy wyznaczono na terenie staromiejskiego i nowożytnego, drugi obejmują Twierdzę Modlin wraz z esplanadą.

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki cechuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Na terenie miasta położony jest port lotniczy Warszawa-Modlin, układ drogowy obsługujący miasta zapewnia dobre powiązania komunikacyjne z obszarem zewnętrznym, system transportu publicznego w Nowym Dworze Mazowieckim zapewnia dogodny dojazd do Warszawy.

Infrastruktura komunalna w Nowym Dworze Mazowieckim jest średnio rozwinięta, ale pozytywnym trendem jest stale rosnący odsetek korzystających z niej mieszkańców. Miasto wyróżnia się wysokim stopniem wykorzystania sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na tle województwa mazowieckiego. Nieznacznie rozwija się zasób mieszkaniowy w mieście. Stopień wyposażenia mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim jest dość wysoki, ale nadal występuje potrzeba dalszej rozbudowy infrastruktury komunalnej oraz wzrost stopnia jej wykorzystania.

Przeciętna powierzchnia użytkowania mieszkania w mieście jest mała (22,2 m²), w ostatnich latach nieznacznie wzrosło. Problemem jest obecność substancji niebezpiecznych takich jak azbest. Na terenie miasta zinwentaryzowano 248 budynków, których konstrukcje zawierają azbest, większość nie została jeszcze unieszkodliwiona.

Z punktu widzenia ekologii niepokojące jest rosnące zużycie wody oraz masy odpadów komunalnych na 1 mieszkańca w mieście. Z drugiej strony jednak rośnie udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Jednym z zagrożeń są lokalne podtopienia oraz wylewy dużych rzek. Poważne niebezpieczeństwo niesie przerwanie lub wałów okalających miasto, co może skutkować zalaniem 13 km² terenów miasta i potrzebą ewakuacji 7 000 osób z tego obszaru.

Największym bogactwem przyrodniczo – krajobrazowym miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest położenie na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą. Wysokie skarpy, rozlewiska, tereny wydmore i kompleksy łąk to atuty miasta. Ze względu na duże walory przyrodnicze część miasta włączono w granice Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego występują również tereny Natura 2000 – obszary siedliskowe, dwa rezerваты przyrody oraz liczne pomniki przyrody. Do problemów środowiskowych natomiast należy zaliczyć brak urządzeń technicznych służących ochronie przed hałasem – wysokie natężenie hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego Benzo(a)pirenem.

Mieszkańcy gminy Nowy Dwór Mazowiecki mają możliwość korzystania z różnorodnych przestrzeni publicznych oraz przestrzeni rekreacyjnych. Bazę rekreacyjną tworzą przede wszystkim: hala widowiskowo-sportowa, boiska, korty tenisowe, pływalnia oraz plaże miejskie oraz turyści mają do dyspozycji również szlaki spacerowe oraz kajakowe.

Miasto cechuje się słabo rozwiniętą bazą noclegową, co może być uznane za niewykorzystanie potencjału związanego z atrakcyjnością przyrodniczą i kulturalną. O rozwoju turystyki świadczy również dynamicznie wzrastając liczba turystów zatrzymujących się w obiektach noclegowych na terenie miasta, co wiąże się raczej z obecnością portu lotniczego.

1.2. Charakterystyka gospodarcza gminy

1.2.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W 2015 roku na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonowały 2042 podmioty gospodarcze, liczba ta było o 3,7% wyższa niż w 2011 roku. Miasto Nowy Dwór Mazowiecki charakteryzują korzystne zmiany w liczbie podmiotów gospodarczych. W 2011 roku na terenie miasta na 10 000 mieszkańców przypadały 904 podmioty, natomiast w 2015 roku wskaźnik ten wzrósł o 9,6% do wartości 991. W każdym roku rejestrowane są nowe firmy. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców również wykazuje tendencję wzrostową, z 68 w 2011 roku do 72 w 2015 roku.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Rok	1	2	3	5	6	7	8	9	10
2011	904	85	68	2,51	1383,4	1300,4	61,3	17,9	3,8
2012	935	100	70	5,65	1450,0	1369,9	57,1	19,7	3,3
2013	961	96	71	7,78	1502,5	1425,1	54,7	19,4	3,3
2014	959	78	70	5,91	1524,3	1443,6	58,3	19,0	3,4
2015	991	bd	72	6,06	1597,3	1517,7	56,8	19,3	3,4

Źródło: BDL GUS

1. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 000 ludności
2. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 000 ludności
3. Osoby prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności
4. Fundacje stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 000 ludności
5. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem
6. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym
7. Liczba podmiotów gospodarczych o liczbie zatrudnionych 0-9 na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym
8. Liczba podmiotów gospodarczych o liczbie zatrudnionych 10-49 na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym
9. Liczba podmiotów gospodarczych o liczbie zatrudnionych 50-249 na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym
10. Liczba podmiotów gospodarczych o liczbie zatrudnionych powyżej 250 na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym

Do pozytywnych cech gospodarki miasta należy zaliczyć rosnący udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych firm. W 2011 roku wynosił on zaledwie 2,5%, natomiast w 2015 roku osiągnął wartość 6,1%. Jednocześnie rekordowy okazał się rok 2013, kiedy udział firm sektora kreatywnego wyniósł 7,8%.

Przy zmieniającej się strukturze wiekowej ludności i jednoczesnym procesie starzenia się społeczeństwa, warto zwrócić uwagę, że wzrosła liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2011-2015 liczba ludności w tym przedziale wiekowym zmalała o ponad 4%, natomiast liczba podmiotów przypadająca na tę ludność wyraźnie wzrosła – z 1383,4 w 2011 roku do 1597,3 w 2015 roku.

Tabela 9. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2012-2015

Sekcja	2012	2013	2014	2015	Zmiana %	Udział w 2015 roku w %
A	8	8	4	4	-50,0%	0,2%
B	3	3	3	3	0,0%	0,2%
C	147	146	148	150	+2,0%	7,3%
D	2	2	2	1	-50,0%	0,0%
E	5	5	5	3	-40,0%	0,2%
F	249	258	248	257	+3,2%	12,6%
G	616	599	581	561	-8,9%	27,5%
H	152	157	157	161	+5,9%	7,9%
I	52	51	53	58	+11,5%	2,8%
J	60	67	60	75	+25,0%	3,7%
K	88	86	83	86	-2,3%	4,2%
L	23	25	23	23	0,0%	1,1%
M	171	200	216	225	+31,6%	11,0%
N	83	93	90	98	+18,1%	4,8%
O	0	0	0	0	0,0%	0,0%
P	55	58	52	55	0,0%	2,7%
Q	122	124	127	132	+8,2%%	6,5%
R	19	22	22	23	+21,1%	1,1%
S, T, U	114	118	119	127	+11,4%	6,2%

Sekcja	2012	2013	2014	2015	Zmiana %	Udział w 2015 roku w %
Ogółem	1969	2022	1993	2042	+3,7%	100%

Źródło: BDL GUS

W strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych dominowały i nadal dominują podmioty najmniejsze (0-9 pracowników), ich liczba w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców wzrosła z 1300,4 do 1517,7 firm. Jednocześnie zmalała liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników, a ich liczba w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców zmalała z 61,3 do 56,8. Nieznacznie wzrosła liczba podmiotów większych (50-249 pracowników) – z 17,9 do 19,3 firm na 10 000 mieszkańców.

W strukturze branżowej podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim dominują firmy działające w branży handlu hurtowego i detalicznego, stanowiąc w 2015 roku 27,5% wszystkich podmiotów gospodarczych w mieście. Drugą grupę stanowią firmy sektora branży budowlanej (12,6%), a trzecią - firmy związane z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (11%). Dodatkowo w strukturze podmiotów gospodarczych wyróżniają się firmy transportowe (7,9%), przetwórstwa przemysłowego (7,3%) oraz związane z opieką zdrowotną (6,5%).

W okresie 2011-2015 liczba podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim wzrosła o 3,7%. W pięciu sekcjach liczba firm jednak zmalała, były to sekcja A (rolnictwo), D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię), E (dostarczanie wody i gospodarka ściekowa), G (handel hurtowy i detaliczny) i K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa). Na uwagę zwraca fakt spadku liczby podmiotów w szczególności sektora handlowego (choć jest to najsilniejszy sektor w mieście) oraz sektora związanego z ubezpieczeniami i branżą finansową.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych zaobserwowano we wszystkich pozostałych branżach. Jednak w siedmiu branżach wzrost liczby firm był wyższy niż średnio w całym mieście. Były to:

- sekcja M (działalności profesjonalna, naukowa i techniczna), wzrost o 31,6%
- sekcja J (informacja i komunikacja), wzrost o 25%
- sekcja R (kultura, rozrywka i rekreacja), wzrost o 21,1%
- sekcja N (administrowanie), wzrost o 18,1%
- sekcja I (zakwaterowanie i gastronomia), wzrost o 11,1%
- sekcja Q (opieka zdrowotna), wzrost o 8,2%
- sekcja H (transport), wzrost o 5,9%.

Powyższe zmiany związane są z rozwojem miasta i wzrostem znaczenia usług profesjonalnych oraz wzrostem zapotrzebowania na usługi gastronomiczne oraz związane z rekreacją i kulturą. Z drugiej strony wzrost liczby podmiotów sekcji Q ma związek z procesem starzenia się społeczeństwa i zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi medyczne w społeczeństwie.

1.2.2. Stan i struktura bezrobocia

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki cechuje poprawa sytuacji na rynku pracy. Liczba bezrobotnych w 2011 roku wyniosła 1243 osoby i zmalała o 22,7% w 2015 roku i wyniosła 961 osób. Początkowo w strukturze bezrobotnych wyraźnie dominowały kobiety (52% w 2011 roku), ale w latach 2013 i 2014 struktura płci bezrobotnych zmieniła się i kobiety stanowiły niewiele ponad 48% osób pozostających bez pracy. W 2015 roku przewagę ponownie miały kobiety, ale była ona mniej wyraźna niż w 2011 roku (50,9%).

Tabela 10. Bezrobocie w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Rok	Liczba bezrobotnych	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
2011	1243	597	646	52,0%	6,7%
2012	1211	608	603	50,0%	6,6%

2013	1309	677	632	48,3%	7,2%
2014	1234	636	598	48,5%	6,9%
2015	961	472	489	50,9%	5,5%

Źródło: BDL GUS

Pozytywnym zjawiskiem jest nie tylko spadek liczby osób bezrobotnych, ale również silniejszy spadek liczby bezrobotnych kobiet. Ich liczba zmalała w prezentowanym okresie o ponad 24%. Zmalał również udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w mieście. W 2011 roku wyniósł on 6,7%, natomiast w 2015 roku już 5,5%.

1.2.3. Podsumowanie

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki charakteryzują pozytywne zmiany w gospodarce, między innymi w postaci wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. Rośnie również liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Istotnym zjawiskiem jest wzrost znaczenia podmiotów sektora kreatywnego, co ma bardzo duże znaczenie dla rozwoju miasta i jest uznawane za pożądany kierunek rozwoju gospodarki miejskiej, a także cecha charakterystyczna dużych ośrodków miejskich.

Największy udział mają podmioty sektora handlowego, ale liczba tych podmiotów w ostatnim czasie zmalała, przy jednoczesnym umocnieniu pozycji podmiotów związanych z działalnością profesjonalną, techniczną i naukową. Zaobserwowano spadek liczby podmiotów sektora finansowego i ubezpieczeniowego.

Pozytywne zjawiska zaobserwowano również w odniesieniu do lokalnego rynku pracy. Liczba osób bezrobotnych w mieście znacząco zmniejszyła się. Utrzymano również pozytywną proporcję poszczególnych grup poci. Maleje również udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

1.3. Charakterystyka społeczna gminy

1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna gminy

Liczba ludności miasta Nowy Dwór Mazowiecki w 2015 roku wyniosła 28 362 osoby. Liczba ta wzrosła od 2011 roku o niecałe 0,5%. Kobiety stanowiły w 2015 roku blisko 52% ogółu ludności, a struktura płci w ostatnich pięciu latach nie uległa zmianie. Liczba kobiet w tym okresie rosła wolniej niż mężczyzn i przyrost liczby osób wyniósł odpowiednio 0,32% wśród kobiet i 0,68% wśród mężczyzn. Może mieć to związek z migracjami kobiet do innych jednostek osadniczych. Gęstość zaludnienia nieznacznie wzrosła, w 2011 roku wynosiła 1000 osób na 1 km², w 2015 roku 1005 osób.

Tabela 11. Struktura demograficzna ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015

Rok	Liczba ludności	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Gęstość zaludnienia	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
2011	28223	14674	13549	1000	19291	4478
2012	28261	14699	13562	1002	19072	4710
2013	28287	14696	13591	1003	18877	4937
2014	28364	14730	13634	1005	18678	5184
2015	28362	14721	13641	1005	18446	5404

Źródło: BDL GUS

Mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego cechuje pozytywna tendencja w kształtowaniu ruchu naturalnego. W ostatnich dwóch latach (2014 i 2015 roku) współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartości dodatnie i wyraźnie różne od zera (odpowiednio 1,9 i 2,2).

Liczba mieszkańców poszczególnych osiedli Nowego Dworu Mazowieckiego jest zróżnicowana. Największe pod tym względem jednostki to osiedle nr 2 (5323 osoby) i nr 6 (4191 osób). Najmniejsza jednostka zamieszkała jest przez 430 osoby (osiedle nr 8).

Tabela 12. Liczba osób uprawnionych do głosowania w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na dzień 15 stycznia 2016 r.)

Jednostka	Liczba ludności
Osiedle nr 1	3290
Osiedle nr 2	5323
Osiedle nr 3	1675
Osiedle nr 4	3247
Osiedle nr 5	1642
Osiedle nr 6	4191
Osiedle nr 7	2245
Osiedle nr 8	430
RAZEM	22043 ¹⁷

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

W strukturze wiekowej ludności dominują osoby w wieku produkcyjnym, stanowiąc w 2015 roku 65% ogółu ludności. Liczba osób w tej grupie wiekowej zmalała od 2011 roku o 4,4%, a osoby w tym wieku stanowiły wtedy 68,4%. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w 2015 roku 19,1% wszystkich mieszkańców miasta, ale ich udział w całkowitej strukturze ludności wzrósł od 2011 roku z poziomu 15,9%. Całkowita liczba najstarszych mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego wzrosła o ponad 20%. Jednocześnie najmłodsi mieszkańcy miasta zarówno w 2011 roku, jak i w 2015 roku stanowili mniej niż 16% ludności, odpowiednio było to 15,7% i 15,9%.

Zmiany struktury wiekowej ludności pociągnęły za sobą zmiany wartości współczynników obciążenia demograficznego. W 2011 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 84,4 i wzrosła w 2015 roku do 101. Oznacza to, że liczba osób tych dwóch grup wiekowych wyrównała się, a nawet grupa najstarszych mieszkańców przewyższyła liczbę najmłodszych osób, co nie jest zjawiskiem efektywnym ekonomicznie. Podobnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 24,3 do 30,7. Zmiany te są typowe dla społeczeństwa starzejącego się, jednak ludność Nowego Dworu Mazowieckiego wykazuje silne tendencje do wzrostu liczby najstarszych mieszkańców przy jednoczesnym utrzymaniu liczby (a nie spadku) osób w najmłodszej grupie wiekowej.

¹⁷ Liczba ludności znacząco niższa niż w 2015 rok wg danych BDL – do sprawdzenia

Tabela 13. Obciążenie ekonomiczne ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015

Rok	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2011	84,4	24,3
2012	88,5	25,8
2013	93,7	27,3
2014	97,3	29,0
2015	101,0	30,7

Źródło: BDL GUS

W latach 2011-2014 saldo migracji znacząco zmieniło swoją wartość z -22 w 2011 roku do 39 w 2014 roku. Podobnie kształtował się współczynnik salda migracji, czyli wartość salda migracji w przeliczeniu na 1000 osób, z wartość -0,8 w 2011 roku wzrósł do 1,4 w 2014 roku. Jednocześnie współczynnik salda migracji zagranicznych ukształtował się na poziomie -0,14 w 2014 roku. Miasto Nowy Dwór Mazowiecki wyraźnie przyciąga nowych mieszkańców, natomiast wyjazdy zagraniczne nie stanowią dużego udziału w ogóle ruchu migracyjnego w mieście.

Tabela 14. Saldo i współczynnik migracji w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Rok	Saldo migracji	Współczynnik salda migracji	Współczynnik salda migracji zagranicznych
2011	-22	-0,8	0,0
2012	2	0,1	0,1
2013	83	2,9	-0,1
2014	39	1,4	-0,1

Źródło: BDL GUS

1.3.2. Frekwencja wyborcza

Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego wykazują zróżnicowane zainteresowanie udziałem w wyborach władz publicznych poszczególnych szczebli. W 2014 roku w wyborach samorządowych wzięło udział 47,3% uprawnionych do głosowania mieszkańców miasta. Frekwencja ta była porównywalna z poziomem ogólnopolskim (47,2%), ale wyraźnie niższa niż w powiecie nowodworskim (52,9%) oraz województwie mazowieckim (51,1%).

Tabela 15. Frekwencja wyborcza w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2014-2015

Jednostka	Wybory samorządowe 2014	Wybory do sejmu i senatu 2015	Wybory prezydenckie 2015
Nowy Dwór Mazowiecki	47,3%	53,4%	57,8%
Powiat nowodworski	52,9%	49,7%	56,3%
Województwo mazowieckie	51,1%	58,7%	61,6%
Polska	47,2%	50,9%	55,3%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza (pkw.gov.pl)

Rok później miały miejsce wybory do sejmu i senatu RP, w których wzięło udział 53,4% osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja w mieście była wyższa niż w powiecie nowodworskim (49,7%) oraz w całym kraju (50,9%), ale wyraźnie niższa niż w województwie mazowieckim (58,7%).

Tabela 16. Frekwencja wyborcza w poszczególnych okręgach wyborczych w 2014 i 2015 roku

Nr okręgu	Wybory samorządowe 2014	Wybory parlamentarne 2015	Wybory prezydenckie 2015
1	45,5	56,5	61,1
2	46,5	61,1	63,5
3	51,5	59,1	62,4
4	42,2	49,9	55,8

5	48,0	57,9	62,6
6	46,8	49,9	52,3
7	49,6	53,8	59,7
8	46,6	53,4	57,8
9	46,7	47,3	54,3
10	44,4	52,0	55,6
11	44,7	49,3	54,2
12	54,0	49,0	53,8
13	40,0	30,4	47,7

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza (pkw.gov.pl)

Znacznie wyższy poziom osiągnięta frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 roku. W Nowym Dworze Mazowieckim do wyborów przystąpiło 57,8% uprawnionych, co było wartością wyższą niż w całym kraju (55,3%) oraz powiecie nowodworskim (56,3%). Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego byli jednak mniej aktywni niż mieszkańcy całego województwa, gdzie wybór prezydenta dokonało 61,6% uprawnionych do głosowania.

1.3.3. Edukacja i poziom oświaty

W 2011 roku liczba uczniów szkół podstawowych w Nowym Dworze Mazowieckim (Osiedla nr 2,4,6 i 7) wyniosła 1861 osób i wzrosła o prawie 10% w 2015 roku (2043 uczniów). Liczba uczniów tych szkół wzrosła na terenie Osiedli nr 2, 4 i 6, ale najwyraźniej wzrost ten zauważono w szkołach na terenie Osiedla nr 2 (28,1%). Jednocześnie w szkole podstawowej Osiedla nr 7 odnotowano spadek liczby uczniów o blisko 25%. Najwięcej uczniów szkół podstawowych uczęszcza do szkół na Osiedlu nr 4 i 2, odpowiednio po 36,1% i 34,6%).

Tabela 17. Liczba uczniów szkół podstawowych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Osiedle	2011	2012	2013	2014	2015
Nr 7	295	266	226	223	223
Nr 6	355	331	339	369	376
Nr4	660	661	668	684	738
Nr 2	551	549	577	627	706

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Uczniowie trzech szkół podstawowych w Nowym Dworze Mazowieckim uzyskali wynik ze sprawdzianu 6-klasisty z języka polskiego niższy niż średnio w całym kraju (71%). Tylko uczniowie Zespołu Szkół nr 1 uzyskali wynik wyższy (75,1%). Zdecydowanie gorsze wyniki uzyskano ze sprawdzianu z matematyki. Średnia dla Polski wynosiła 54%, natomiast w szkole podstawowej nr 3, 4 i 5 wyniki były niższe. Także w Zespole Szkół uczniowie uzyskali wyniki lepsze niż średnia dla całego kraju – zarówno z matematyki i języka angielskiego.

Tabela 18. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski
SP nr 5	63,7%	41,6%	70,1%
SP nr 4	65,1%	53,0%	69,5%
SP nr 3	69,6%	40,1%	62,2%
ZS nr 1	75,1%	55,3%	81,4%
POLSKA	71,0%	54,4%	71,0%

Źródło: Okręgowa Komisja Edukacyjna w Warszawie

W odróżnieniu od szkół podstawowych, liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Nowym Dworze Mazowieckim (Osiedla nr 1, 2, 6 i 7) zmniejszyła się o 6% i wyniosła w 2015 roku 887 osób. Spadek liczby uczniów zaobserwowano na terenie osiedla nr 6 i 7, przy czym na osiedlu nr 7 spadek ten był większy niż 43%. Jednocześnie na terenie Osiedla nr 2 liczba uczniów w gimnazjach wzrosła o ponad 10%.

Do egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku przystąpiło łącznie 284 uczniów. Z części humanistycznej uzyskali oni średnio 64,2% punktów, natomiast z części matematycznej 46,3%. Były to wyniki najwyższe w całym powiecie nowodworskim. Jedynie w przypadku przedmiotów przyrodniczych uczniowie Nowego Dworu Mazowieckiego otrzymali wynik niższy niż w jednej gminie powiatu nowodworskiego (Zakroczym).

Tabela 19. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku wg przedmiotów

Przedmiot	Liczba uczniów	Wynik
Język polski	284	64,4%
Matematyka	284	46,3%
Przedmioty przyrodnicze	284	48,6%
Język angielski podstawowy	255	69,4%
Język angielski rozszerzony	218	52,1%
Język niemiecki podstawowy	29	61,1%
Język niemiecki rozszerzony	5	74,2%

Źródło: Okręgowa Komisja Edukacyjna w Warszawie

Łączna liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Nowym Dworze Mazowieckim wzrosła w latach 2011-2015 o 4,5%. Jednak pomiędzy poszczególnymi Osiedlami występują bardzo istotne różnice. Na terenie Osiedla nr 7 łączna liczba uczniów zmalała o 31,%, natomiast na terenie Osiedla nr 2 Wzrosła o 22%.

Tabela 20. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Osiedle	2011	2012	2013	2014	2015
Nr 7	171	173	126	113	96
Nr 6	183	182	181	176	162
Nr1	301	308	306	290	310
Nr 2	289	278	286	289	319

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

1.3.4. Bezpieczeństwo mieszkańców

W 2016 roku na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego zanotowano łącznie 2199 zdarzeń związanych z bezpieczeństwem mieszkańców. Największy udział w takich zdarzeniach mają kradzieże, które stanowią ponad 76% wszystkich interwencji Policji. Ponad 10% stanowiły kradzieże z włamaniem, co oznacza, że wszystkie rodzaje kradzieży stanowią ponad 87% ogółu zdarzeń rejestrowanych przez Policję. Niewiele ponad 4% stanowią zdarzenia związane z uszkodzeniem ciała. Interwencje związane z posiadaniem i zażywaniem narkotyków stanowią tylko 3,4%. Przestępstwa przeciwko rodzinie oraz stosowanie przemocy psychicznej stanowiły zaledwie 2,7% zdarzeń, a najmniejsze znaczenie w mieście mają rozboje (1,3%) oraz bójki (1,1%).

Na terenie miasta można wyróżnić trzy obszary na których dochodzi do wyżej opisanych zdarzeń niebezpiecznych, są to:

1. ul. Warszawska, ul. Sportowa, ul. Graniczna i ul. Okunin
2. ul. Przytorowa, ul. Miła, ul. Wojska Polskiego, ul. Berlinga, ul. Łączna
3. Twierdza Modlin oraz Górka.

Najwięcej zdarzeń miało miejsce na obszarze nr 1 (1488 zdarzeń), co stanowiło 67,7% wszystkich interwencji. Najbardziej bezpieczna okazała się Twierdza Modlin (14,1%). W Nowym Dworze Mazowieckim Policja prowadzi również statystyki wypełnionych formularzy „niebieskie karty”. W 2012 roku wypełniono 8 formularzy, w kolejnych dwóch latach po 6, natomiast w 2015 roku liczba formularzy wzrosła prawie dwukrotnie do 15.

Tabela 21. Liczba przestępstw i wykroczeń w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku

Rodzaj interwencji	Liczba interwencji	Udział %
Bójki	25	1,1%
Narkotyki	74	3,4%
Kradzieże	1676	76,2%
Kradzieże z włamaniem	239	10,9%
Rozboje	29	1,3%
Uszkodzenia	96	4,4%
Przeciwko rodzinie	60	2,7%

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Nowym Dworze Mazowieckim

Tabela 22. Liczba przestępstw i wykroczeń w poszczególnych obszarach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku

Kategoria	Bójki	Narkotyko we	Kradzieże	Kradzieże z włamanie m	Rozboje	Uszkodzen ie mienia	Przeciwko rodzinie (znęcanie się psychiczne i fizyczne)
Nowy Dwór Mazowiecki Obszar							
Ul Warszawska, Sportowa, Graniczna, Okunin	16	44	1210	128	20	56	32
Przytorowa, Miła, Wojska Polskiego, Berlinga, Łączna (Osiedle Młodych)	2	14	276	56	5	18	13
Twierdza Modlin, Górka	7	16	190	55	4	22	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim

1.3.5. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonuje niewiele placówek pomocy społecznej, w latach 2012-2014 były to dwie placówki, po 2014 roku jedna została zamknięta. Jednocześnie zwiększała się liczba miejsc w tych placówkach. W 2012 roku oferowano 43 miejsca, natomiast w 2014 roku było to już 69 miejsc.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Nowego Dworu nie wykazuje dużych wahań w latach 2011-2014. Większe zmiany dotyczą udziału osób poniżej kryterium dochodowego, które korzystają z tej pomocy. W 2011 roku stanowiły one 48,7%, natomiast w 2014 roku ich udział wzrósł do 56,4%. Przy ogólnej niewielkiej zmianie liczby osób korzystających z pomocy społecznej, wzrost udziału osób poniżej kryterium dochodowego świadczy o pogorszeniu się sytuacji w tym zakresie.

Tabela 23. Charakterystyka pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2014

Rok	Placówki	Miejsca w placówkach	Osoby korzystające z pomocy	Osoby korzystające z pomocy poniżej kryterium dochodowego	Osoby korzystające z pomocy powyżej kryterium dochodowego	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne	Dzieci na które rodzice otrzymują zasiłki
2011	1	18	869	418	451	658	1194
2012	2	43	863	506	357	584	1047
2013	2	43	861	503	358	550	1000
2014	2	69	866	488	379	516	944

Źródło: BDL GUS

W prezentowanym okresie zmalała liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W 2011 roku takich rodzin było 658, natomiast w 2014 roku ich liczba zmalała o 21,6% i wyniosła 516. Jednocześnie zmalała liczba dzieci, na które rodzice otrzymują pomoc, spadek ten wyniósł 20,9%.

W 2013 roku na pomoc społeczną realizowaną poprzez zadania własne gminy przeznaczono 2 124 589,77 zł. W 2015 roku było to blisko 2,5 mln zł. Pomoc społeczna realizowana poprzez zadania zlecone miała znacznie wyższą wartość i było to ponad 5,5 mln zł, w 2013 roku i ponad 6,1 mln zł w 2015 roku. W ramach zadań własnych gminy realizowano pomoc w postaci zasiłków okresowych i celowych, posiłków, pobyków w domu opieki, pomocy rzeczowej, dodatków mieszkaniowych, domów pomocy oraz pieczy zastępczej. Największe znaczenie dla mieszkańców miasta mają dodatki mieszkaniowe, które objęły blisko 50% wszystkich wydatków w ramach zadań własnych gminy. W ramach zadań zleconych zrealizowano pomoc w postaci zasiłków rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych oraz dodatków pielęgnacyjnych.

Tabela 24. Wydatki na pomoc społeczną w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015

Rok	Zadania własne gminy	Zadania własne województwa	Zadania zlecone
2013	2 124 589,77 zł	1 219 223,05 zł	5 588 508,06 zł
2014	2 514 323,65 zł	1 214 684,00 zł	5 872 260,29 zł
2015	2 498 071,06 zł	1 340 346,86 zł	6 148 877,81 zł

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Pomoc społeczna świadczona na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki wynika również z zadań własnych województwa i w ramach takiej działalności zrealizowano pomoc o łącznej wartości ponad 1,2 mln zł w 2013 roku i ponad 1,3 mln w 2015 roku. Wartość udzielonej pomocy bez względu na pochodzenie i rodzaj środków wyraźnie rośnie.

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej była i jest zróżnicowana. W 2015 roku najwięcej takich osób mieszkało na terenie osiedla nr 6 (268 osób) oraz osiedla nr 1 (222), najmniej natomiast na

terenie osiedla nr 8 (20 osób). W okresie 2013-2015 największe zmiany sytuacji w tym zakresie zaobserwowano na terenie osiedla nr 6, gdzie liczba osób wzrosła o ponad 60%. W Nowym Dworze Mazowieckim obserwuje się jednak miejsca, gdzie sytuacja uległa poprawie, było to osiedle nr 8.

Tabela 25. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015

Osiedle	2013	2014	2015	Różnica 2013-2015
Nr 1	207	188	222	+7,2%
Nr 2	97	84	116	+19,6%
Nr3	125	137	155	+24,0%
Nr 4	77	86	84	+9,1%
Nr 5	101	106	103	+2,0%
Nr 6	165	181	268	+62,4%
Nr 7	131	116	139	+6,1%
Nr 8	24	19	20	-16,7%

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

1.3.6. Działalność organizacji pozarządowych

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonują 63 organizacje pozarządowe. Najwięcej takich organizacji działa na terenie Osiedla nr 1 (18 organizacji) i Osiedla nr 6 (16 organizacji), łącznie w tych dwóch jednostkach zlokalizowano ponad połowę wszystkich organizacji pożytku publicznego. Wśród wszystkich organizacji dominują te o charakterze ogólnym, mniejszy udział mają stowarzyszenia zwykłe (obecne w czterech osiedlach), uczniowskie kluby sportowe oraz fundacje (obecne również w czterech osiedlach).

Tabela 26. Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku

Osiedle	KRS	Stowarzyszenia zwykłe	Uczniowskie kluby sportowe	Fundacje
Nr1	13	1	1	3
Nr 2	3	1	1	0
Nr 3	3	0	0	0
Nr 4	4	1	1	2
Nr 5	3	0	0	1
Nr 6	9	1	1	5
Nr 7	0	0	1	0
Nr 8	1	0	0	0

Źródło: Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

1.3.7. Podsumowanie

Miasto Nowy Dwór stanowi przykład jednostki objętej procesem starzenia się społeczeństwa. Obserwuje się niewielki wzrost liczby ludności, przy jednoczesnym wyższym tempie wzrostu liczby kobiet. Do pozytywnych zjawisk demograficznych zaliczyć należy wysoką wartość współczynnika przyrostu naturalnego. Jednakże współczynniki obciążenia demograficznego zwiększają swoją wartość. Jednocześnie obserwuje się napływ ludności do miasta.

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych

2.1. Badanie ankietowe

W dniach od 25 maja do 12 czerwca 2016 zrealizowane zostało badanie ankietowe na potrzeby opracowania „Programu Rewitalizacji dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2023”.

2.2. Metodyka badania

W celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców wykorzystana została triangulacja technik zbierania danych. Zastosowano internetową ankietę do samodzielnego wypełnienia CAWI oraz wywiady kwestionariuszowe PAPI.

Pierwsza z technik jest oparta na wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl, należącej do ResPublic Sp. z o.o. Informacja o badaniu pojawiła się na stronach internetowych często odwiedzanych przez mieszkańców miasta (m.in. oficjalną stronę gminy i jej konto na portalu społecznościowym Facebook).

Wywiady kwestionariuszowe PAPI są tradycyjną formą badań opartą na bezpośredniej rozmowie ankietera z respondentem. Wywiad był przeprowadzony w oparciu o kwestionariusz, na którym ankieter zapisywał odpowiedzi. Technika ta umożliwia dotarcie do osób, które nie korzystają z internetu. Dodatkowo obecność ankietera wpływa motywująco zarówno na etapie rekrutacji do badania, jak i w trakcie wywiadu (minimalizując ryzyko przerwania badania).

2.3. Próba

Dobór próby do badania PAPI miał charakter reprezentatywny przedmiotowo (kwotowy) pod względem płci i wieku. Rekrutacja była ukierunkowana na to, aby odsetek osób z poszczególnych grup wyznaczonych przez te dwie cechy odpowiadał ich proporcjom w populacji wszystkich mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego (według danych BDL GUS). Dodatkowo dążono również do uzyskania reprezentacji wszystkich osiedli.

Badanie CAWI miało natomiast charakter otwarty – udział w nim mogli wziąć wszyscy chętni.

Łącznie w badaniu udział wzięło 498 osób, wśród których nieznacznie przeważały kobiety. Jeśli chodzi o wiek, to można zwrócić uwagę na znaczącą reprezentację osób z kategorii od 25 do 44 lat. Stosunkowo najmniej licznie reprezentowane były osoby najmłodsze oraz najstarsze.

Tabela 27. Respondenci według płci i wieku

Płeć	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
poniżej 20 lat	21	4,29%	7	1,43%	28	5,71%
20-24 lata	40	8,16%	38	7,76%	78	15,92%
25-44 lata	111	22,65%	89	18,16%	200	40,82%
45-64 lata	71	14,49%	44	8,98%	115	23,47%
65 i więcej	28	5,71%	41	8,37%	69	14,08%
łącznie	271	55,31%	219	44,69%	490	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498¹⁸

Nieco ponad jedna trzecia osób, które wzięły udział w ankiecie urodziła się w Nowym Dworze Mazowieckim. Wśród przyjezdnych najliczniejsze były natomiast osoby, które mieszkają tu już od ponad 15 lat.

Tabela 28. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	172	34,54%
Powyżej 15 lat	107	21,49%
9-15 lat	65	13,05%
5-8 lat	93	18,67%
Poniżej 5 lat	52	10,44%
Brak odpowiedzi	9	1,81%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy to największą grupę stanowili pracujący na etacie. Dość liczne były również osoby na emeryturze lub rencie, bezrobotni oraz pracujący dorywczo.

Tabela 29. Respondenci według sytuacji na rynku pracy

Odpowiedź	Liczba	%
Nauka	35	7,03%
Praca na etacie	206	41,37%
Praca dorywcza	76	15,26%
Własna działalność gospodarcza	20	4,02%
Bezrobocie	77	15,46%
Emerytura/renta	80	16,06%
Brak odpowiedzi	4	0,80%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

¹⁸ W tabeli zostały przedstawione wyniki z pominięciem braków odpowiedzi

Poziom wykształcenia respondentów może być oceniony jako stosunkowo wysoki – ponad połowa z nich ma wykształcenie co najmniej średnie. Co więcej, prawie jedna piąta ukończyła szkołę wyższą.

Tabela 30. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	24	4,82%
Zasadnicze zawodowe	153	30,72%
Średnie	221	44,38%
Wyższe	90	18,07%
Inne	2	0,40%
Brak odpowiedzi	8	1,61%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Zgodnie z założeniami, w badaniu wzięli udział mieszkańcy wszystkich osiedli. Nieco liczniej niż pozostałe reprezentowane były Osiedle Centrum, Osiedle Młodych i Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina).

Tabela 31. Respondenci według osiedla zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Osiedle Nr 1 – Osiedle Centrum	123	24,70%
Osiedle Nr 2 – Osiedle Młodych	93	18,67%
Osiedle Nr 3 – Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina)	89	17,87%
Osiedle Nr 4 – Osiedle Pólko (obszar po południowej stronie ul. Bohaterów Modlina)	59	11,85%
Osiedle Nr 5 – Osiedle Nowodworzanka	36	7,23%
Osiedle Nr 6 – Osiedle Modlin Twierdza	38	7,63%
Osiedle Nr 7 – Osiedle Modlin Stary	40	8,03%
Osiedle Nr 8 – Osiedle Okunin	16	3,21%
Brak odpowiedzi	4	0,80%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

2.4. Wyniki badania

Pierwsze z pytań ankiety miało charakter ogólny i dotyczyło całościowej oceny Nowego Dworu Mazowieckiego jako miejsca zamieszkania. Analiza wyników wykazuje znaczącą przewagę odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*). Równocześnie można jednak zauważyć, że prawie dwie piąte respondentów wybrały ocenę neutralną.

Tabela 32. Ocena gminy jako miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	71	14,26%
Dobrze	201	40,36%
Średnio	192	38,55%
Źle	21	4,22%
Bardzo źle	4	0,80%
Brak odpowiedzi	9	1,81%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Jeśli chodzi o najważniejsze problemy społeczne występujące w gminie to opinie respondentów były w znacznym stopniu podzielone. Nieco częściej niż pozostałe kwestie wskazywane były: *wandalizm, bezrobocie i uzależnienia*.

Tabela 33. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	180	16,36%
Ubóstwo	75	6,82%
Przestępczość	103	9,36%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	46	4,18%
Brak aktywności mieszkańców	117	10,64%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	102	9,27%
Bezdomność	13	1,18%
Uzależnienia	155	14,09%
Przemoc w rodzinie	71	6,45%
Wykluczenie społeczne	22	2,00%
Wandalizm	205	18,64%
Inne	11	1,00%
łącznie	1100	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Można stwierdzić kilka tendencji w zakresie rozproszenia terytorialnego występowania poszczególnych rodzajów problemów. Problemy społeczne oraz środowiskowe sytuowane były przede wszystkim na Osiedlach Centrum i Modlin Twierdza. Osiedle Centrum było również, częściej niż pozostałe, identyfikowane jako miejsce występowania problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Warto jednak zauważyć, że to właśnie mieszkańcy tego osiedla byli najliczniej reprezentowani w próbie, co może oznaczać, że częstość wskazywania go stanowi efekt heurystyki dostępności¹⁹.

Tabela 34. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne
Osiedle Nr 1	140	108	135	153	160
Osiedle Nr 2	47	38	52	35	25
Osiedle Nr 3	104	44	47	30	62
Osiedle Nr 4	70	58	57	34	38
Osiedle Nr 5	66	100	95	74	69
Osiedle Nr 6	134	46	77	54	90
Osiedle Nr 7	65	50	67	76	77
Osiedle Nr 8	23	128	64	89	45

Źródło: badanie mixed mode, n=498

¹⁹ Heurystyka to intuicje płynące z praktyki (doświadczenia), a nie wiedzy (teoretycznej). To praktyczna reguła postępowania, wykorzystywana przy podejmowaniu decyzji, regulująca proces oceniania albo rozwiązywania problemów.

Tabela 35. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne	Indeks problemów
Osiedle Nr 1	21,57%	16,64%	20,80%	23,57%	24,65%	23,79%
Osiedle Nr 2	7,24%	5,86%	8,01%	5,39%	3,85%	6,73%
Osiedle Nr 3	16,02%	6,78%	7,24%	4,62%	9,55%	9,81%
Osiedle Nr 4	10,79%	8,94%	8,78%	5,24%	5,86%	8,78%
Osiedle Nr 5	10,17%	15,41%	14,64%	11,40%	10,63%	13,81%
Osiedle Nr 6	20,65%	7,09%	11,86%	8,32%	13,87%	13,70%
Osiedle Nr 7	10,02%	7,70%	10,32%	11,71%	11,86%	11,45%
Osiedle Nr 8	3,54%	19,72%	9,86%	13,71%	6,93%	11,93%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Z kolei analiza struktury problemów wskazywanych na każdym z osiedli pokazuje, że różnią się one w tym zakresie. W przypadku Osiedli Centrum, Nowodworzanka i Modlin Stary liczba wskazań na wszystkie rodzaje problemów była zbliżona. Na Osiedlach Pólko (w obu obszarach) i Modlin Twierdza wyraźnie przeważały problemy społeczne. W odniesieniu do Osiedla Nowodworzanka nieco częściej od pozostałych identyfikowane były problemy środowiskowe i gospodarcze, zaś Osiedla Okunin – środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne.

Tabela 36. Struktura wskazywanych problemów na poszczególnych osiedlach (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne
Osiedle Nr 1	20,11%	15,52%	19,40%	21,98%	22,99%
Osiedle Nr 2	23,86%	19,29%	26,40%	17,77%	12,69%
Osiedle Nr 3	36,24%	15,33%	16,38%	10,45%	21,60%
Osiedle Nr 4	27,24%	22,57%	22,18%	13,23%	14,79%
Osiedle Nr 5	16,34%	24,75%	23,51%	18,32%	17,08%
Osiedle Nr 6	33,42%	11,47%	19,20%	13,47%	22,44%
Osiedle Nr 7	19,40%	14,93%	20,00%	22,69%	22,99%
Osiedle Nr 8	6,59%	36,68%	18,34%	25,50%	12,89%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

W ostatnim pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o określenie, jakie grupy powinny być ich zdaniem głównymi obiorcami działań podejmowanych w ramach rewitalizacji. Analiza odpowiedzi pozwala na wskazanie trzech grup uznanych za priorytetowe: *rodzin z małymi dziećmi, osób niepełnosprawnych i młodzieży*.

Tabela 37. Grupy, które powinny być zdaniem respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	272	54,62%
Dzieci	106	21,29%
Młodzież	171	34,34%
Seniorzy	128	25,70%
Osoby niepełnosprawne	230	46,18%
Osoby bezrobotne	65	13,05%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	52	10,44%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	50	10,04%
Inne	7	1,41%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Poniżej wymieniono zasięgi przestrzenne osiedli, a następnie zostały przedstawione wskazania respondentów dotyczące występowania problemów w wymienionych sferach, w odniesieniu do tychże osiedli.

Osiedle Nr 1 obejmuje ulice: Warszawska, Targowa, Zakroczyńska, I. Daszyńskiego, J. Sobieskiego, T. Kościuszki, Magistracka, część ulicy Sukiennej od nr 40 – 80, Przejazd, J. Nałęcz, Legionów, J. Słowackiego, I. Paderewskiego – strona nieparzysta, Mazowiecka, Modlińska, Partyzantów, Piaskowa, Okrzei, Sawy, Pl. Solny, Zachodnia, Chryzantemy, Harcerska, Batalionu Elektrotechnicznego, rondo Gen. J. Hallera, rondo Marszałka J. Piłsudskiego.

Osiedle Nr 2 obejmuje ulice: Wojska Polskiego, Gen. L. Okulickiego, Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Młodzieżowa, Gen. Z. Berlinga, Gen. W. Sikorskiego, Szarych Szeregów, Wiosenna, Willowa, Baśniowa, Zacisze, Na Skraju, Wiśłana, Jasna, Prosta, Sadowa, Sosnowa, Modrzewiowa, Wrzosowa, Wspólna, Złota, Bursztynowa, Diamentowa, Koralowa, Perłowa, Rubinowa, Szmaragdowa.

Osiedle Nr 3 obejmuje ulice: J. Wybickiego, część ulicy Sukiennej od nr 1 – 39, Lotników, F. Focha, Zdobywców Kosmosu, Bohaterów Modlina – strona parzysta, Spacerowa.

Osiedle Nr 4 obejmuje ulice: Bohaterów Modlina - strona nieparzysta, Górską, M. Curie-Skłodowskiej, Sempołowskiej, Chemików, Inżynierska, Przemysłowa, Towarowa, Leśna, Sportowa, I. Paderewskiego – strona parzysta, Śniadeckich, Nowołęczna, Bohaterów Modlina 47, Księcia Ziemowita III, Segmentowa, Maturzystów, Graniczna, J. Kusocińskiego, Łąbędzia, Łąkowa, Nadrzeczna, Żurawia.

Osiedle Nr 5 obejmuje ulice: Mała, Miła, Kępa Nowodworska, Akacyjowa, Długa, Jaśminowa, J. Kilińskiego, Miodowa, Nadwiślańska, I. Paderewskiego 1a, H. Sienkiewicza, Wiejska, Wierzbowa, Wiśniowa, S. Żeromskiego, Gen. J. P. Morawicza, Łączna, PCK, Przytorowa, Dobra, Boczna, Dębowa, Cicha, Pogodna, Jarzębinowa, Kalinowa, Kasztanowa, Świerkowa, Zielona.

Osiedle Nr 6 obejmuje ulice: 29 Listopada, Gen. J. Bema, płk E. Malewicz, Szpitalna, Obrońców Modlina, Obwodowa, ppłk. Macieja Kalenkiewicza, Kadetów, A. Mickiewicza, St. Moniuszki, F. Chopina, Gen. I. Ledóchowskiego, I Pułku Lotnictwa Warszawa, Gen. I. Prądzyńskiego, Ks. J. Poniatowskiego, Chałubińskiego, 1831 Roku, 1863 Roku, 1918 Roku, Dąbrowskiego, Chrzanowskiego, Sikorskiego, Kaszewskiego, Al. Przewodników, Niegolewskiego, Zajęczka, Sułkowskiego, Dandelsa, Davonta, Godebskiego, Boduena, Al. Modrzewi, Traugutta, Gołąba R., Bałki Murmańskiej.

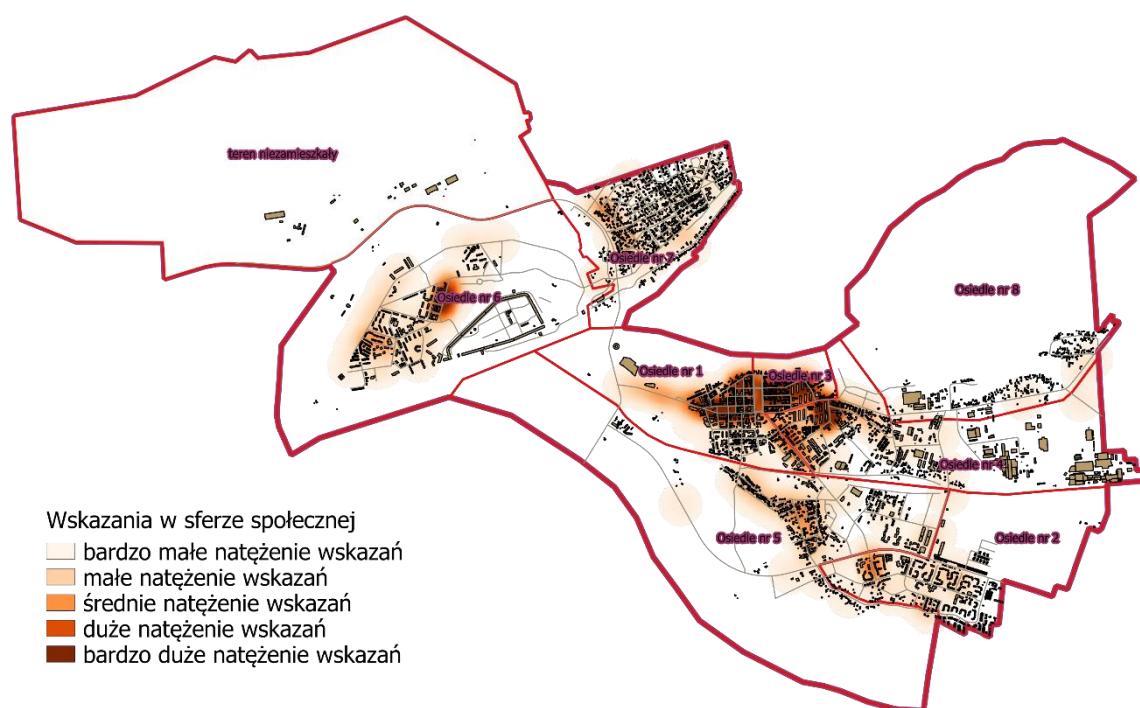
Osiedle Nr 7, obejmuje ulice: Gen. Thommee, M. Konopnickiej, M. Kopernika, J. Matejki, Kwiatowa, Mury, E. Orzeszkowej, Polna, Współczesna, Krzywa, Chłodnia, Dworcowa, Kolejowa, Lipowa, Mieszka I, S. Staszica, S. Czarnieckiego, H. Kołłątaja, W. Kossaka, Krótka, Ogrodowa, Piekarska, B. Prusa, Przeskok, St. Reymonta, Szkolna, Środkowa, Źródłana, Źwirowa, Żołnierzy Września, Al. Róż, Samorządowa, Słoneczna, Al. Jana Pawła II, Leszczynowa, Klonowa, 3 Maja, Z. Dobrowolskiej, Kościelna, Kręta, M. Kolbego, Brzozowa, Topolowa, Malinowa, Sporna, Naftowa, Forteczna, Na Skarpie.

Osiedle Nr 8 obejmuje ulice: Nowodworska, Spokojna, Strażacka, Okunin, Gospodarcza.

2.4.1. Sfera społeczna

Najwięcej problemów społecznych zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3 i nr 6. Ulicami, które pojawiały się najczęściej są: Spacerowa, Chemiców, Lotników, Focha, Wybickiego, Zakroczymska, Daszyńskiego, Sobieskiego, Przejazd, Sawy i Warszawska.

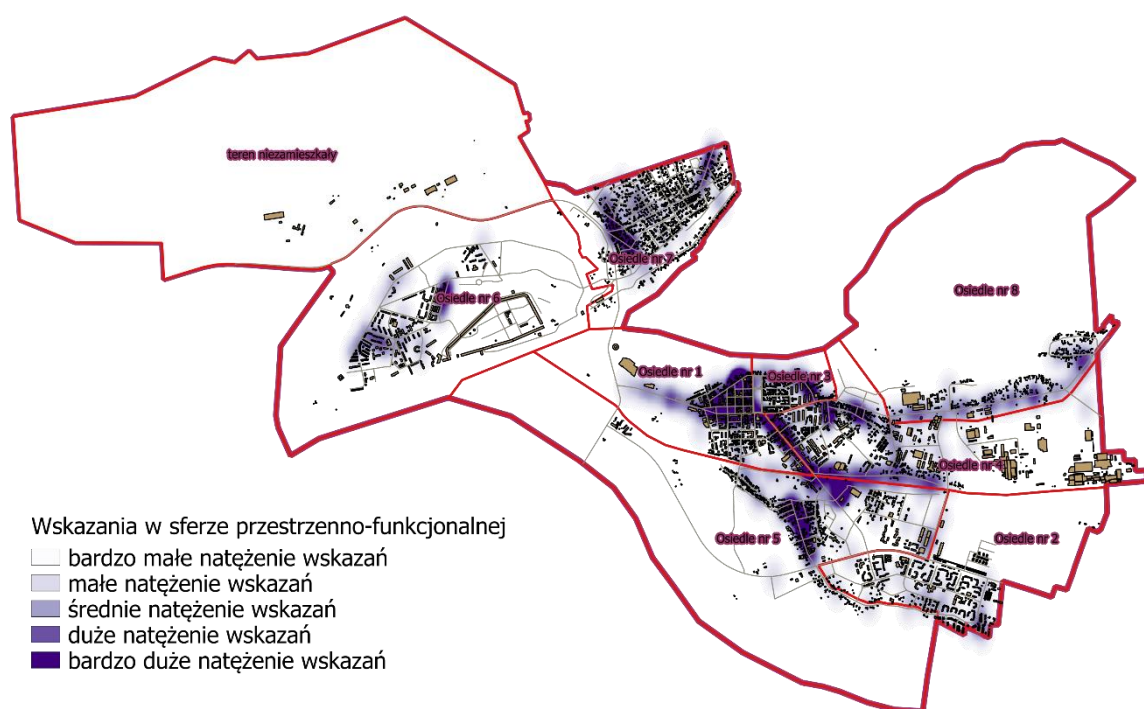
Rysunek 20. Wskazania natężeń problemów w sferze społecznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

2.4.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3 i nr 5, nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Targowa, Sawy, Daszyńskiego, Wybickiego, Sempołowska, Chemików, Harcerska, Boczna, Przytorowa, Długa, Kilińskiego, 1863 r., Krzywa, Kopernika, Forteczna, Kręta.

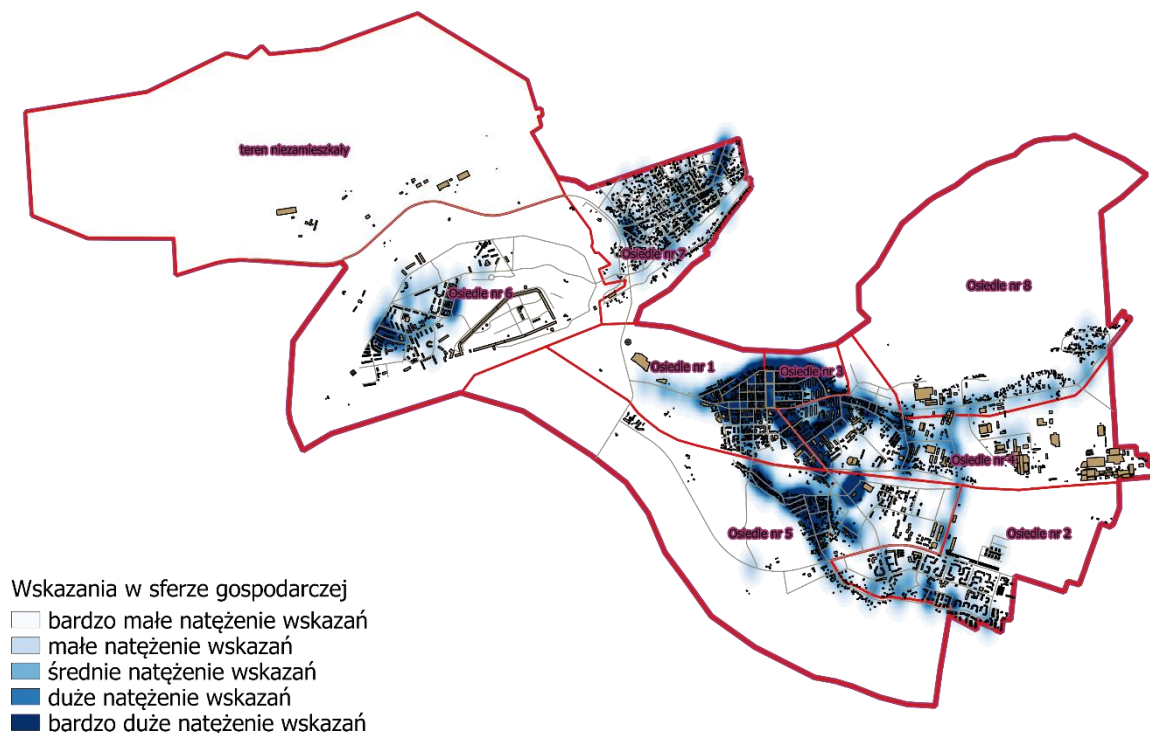
Rysunek 21. Wskazania natężeń problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

2.4.3. Sfera gospodarcza

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3, nr 5, nr 6 i nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Targowa, Zachodnia, Sawy, Magistralna, Daszyńskiego, Przejazd, Okrzei, Chemików, Inżynierska, Harcerska, Boczna, Długa, Sempołowskiej, Wybickiego, Kilińskiego, Wierzbowa, Wiśniowa, Nadwiślańska, Obrońców Modlina, 1831 r., 1863 r., 1918 r., Czarnieckiego, Orzeszkowej.

Rysunek 22. Wskazania natężeń problemów w sferze gospodarczej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

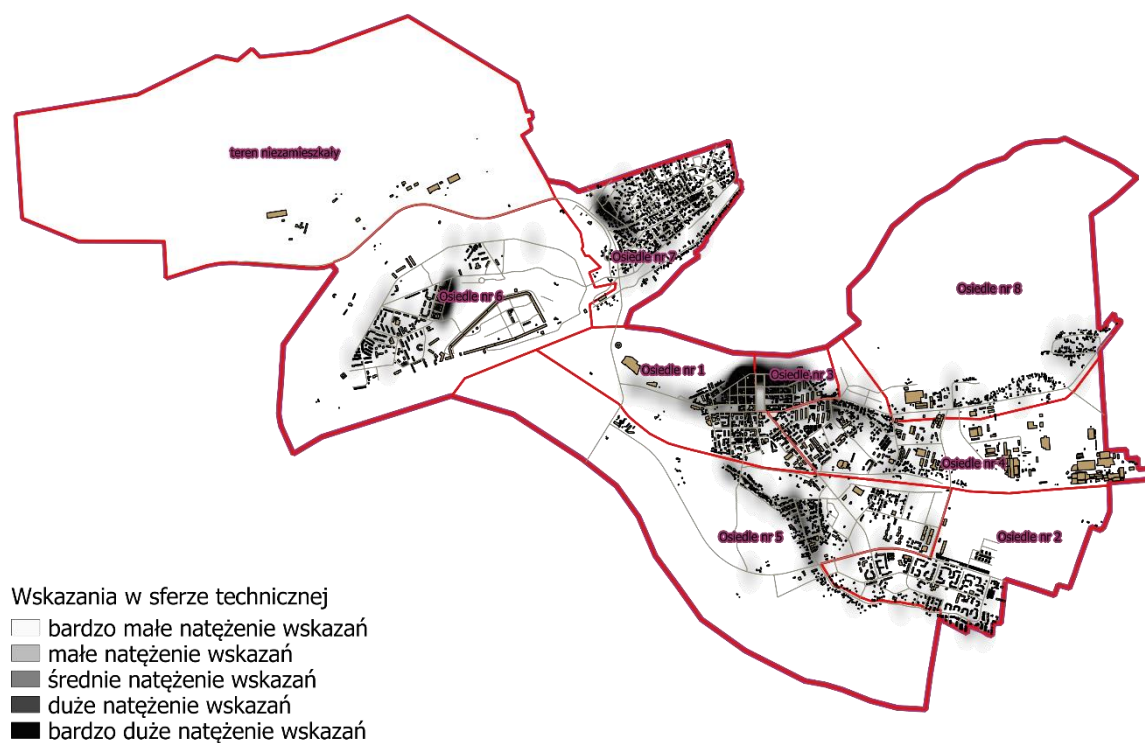

2.4.4. Sfera techniczna

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3, nr 5, nr 6 i nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Sukienna, Magistracka, Daszyńskiego, Przejazd, Lotników, Focha, 1831 r. 1863 r., 1918 r., Lipowa, Kwiatowa.

Rysunek 23. Wskazania natężeń problemów w sferze technicznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

2.4.5. Sfera środowiskowa

Problemy w tej sferze zostały dostrzeżone na obszarze każdego z osiedli. Jednak największe natężenie wskazań respondentów widać w obszarze osiedla nr 1, nr 3, nr 4 i nr 5. Ulice, które podawano najczęściej to: Zachodnia, Targowa, Zakroczymska, Daszyńskiego, Przejazd, Sukienna, Lotników, Focha, Zdobywców Kosmosu, PCK, Nadwiślańska, Kilińskiego, Długa, Miodowa, Wierzbowa, Jaśminowa, Wiśniowa, Akacjowa, Przemysłowa, Graniczna, Górska, Chemików, Nadrzeczna.

Rysunek 24. Wskazania natężeń problemów w sferze środowiskowej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

Spis tabel

Tabela 1. Użytkowanie terenów Nowego Dworu Mazowieckiego i województwa mazowieckiego w 2014 roku – ogólne kategorie	5
Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014	10
Tabela 3. Wykaz pustostanów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki	11
Tabela 4. Średni wiek budynków w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli.....	12
Tabela 5. Powierzchnia terenów zieleni w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014	16
Tabela 6. Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014.....	17
Tabela 7. Przestrzenie publiczne na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki	23
Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	27
Tabela 9. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2012-2015	27
Tabela 10. Bezrobocie w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	28
Tabela 11. Struktura demograficzna ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015....	30
Tabela 12. Liczba osób uprawnionych do głosowania w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na dzień 15 stycznia 2016 r.)	30
Tabela 13. Obciążenie ekonomiczne ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015 ...	31
Tabela 14. Saldo i współczynnik migracji w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	31
Tabela 15. Frekwencja wyborcza w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2014-2015.....	31
Tabela 16. Frekwencja wyborcza w poszczególnych okręgach wyborczych w 2014 i 2015 roku.....	31
Tabela 17. Liczba uczniów szkół podstawowych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	32
Tabela 18. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku ..	32
Tabela 19. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku wg przedmiotów.....	33
Tabela 20. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	33
Tabela 21. Liczba przestępstw i wykroczeń w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku	34
Tabela 22. Liczba przestępstw i wykroczeń w poszczególnych obszarach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku	34
Tabela 23. Charakterystyka pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2014	35
Tabela 24. Wydatki na pomoc społeczną w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015	35
Tabela 25. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015	36
Tabela 26. Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku	36
Tabela 27. Respondenci według płci i wieku.....	38
Tabela 28. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie	38
Tabela 29. Respondenci według sytuacji na rynku pracy	38
Tabela 30. Respondenci według wykształcenia	39
Tabela 31. Respondenci według osiedla zamieszkania	39
Tabela 32. Ocena gminy jako miejsca zamieszkania	39
Tabela 33. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	40
Tabela 34. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)	40

Tabela 35. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)	41
Tabela 36. Struktura wskazywanych problemów na poszczególnych osiedlach (pytanie wielokrotnego wyboru).....	41
Tabela 37. Grupy, które powinny być zdaniem respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania	42

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Nowego Dworu Mazowieckiego na tle powiatu.....	3
Rysunek 2. Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla.....	5
Rysunek 3. Struktura sieci drogowej w Nowym Dworze Mazowieckim (Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015).....	6
Rysunek 4. Sieć dróg w granicach Miasta Nowy Dwór Mazowiecki	7
Rysunek 5. Trasa linii miejskiej 11.....	8
Rysunek 6. Trasa linii miejskiej 12.....	8
Rysunek 7. Trasa linii miejskiej 14.....	9
Rysunek 8. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Nowym Dworze Mazowieckim i woj. mazowieckim	10
Rysunek 9. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim i miastach woj. mazowieckiego.....	11
Rysunek 10. Liczba pustostanów w podziale na osiedla w Nowym Dworze Mazowieckim	12
Rysunek 11. Powierzchniowe obszary chronione na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki	15
Rysunek 12. Struktura zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014.....	16
Rysunek 13. Mapa zagrożenia powodziowego. Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.....	18
Rysunek 14. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków	19
Rysunek 15. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Lotnisko, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	19
Rysunek 16. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Twierdza, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	20
Rysunek 17. Trasy spacerowe po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego.....	22
Rysunek 18. Trasy spacerowe po Twierdzy Modlin	23
Rysunek 19. Przestrzenie publiczne w Nowym Dworze Mazowieckim	25
Rysunek 20. Wskazania natężeń problemów w sferze społecznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	43
Rysunek 21. Wskazania natężeń problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498.....	44
Rysunek 22. Wskazania natężeń problemów w sferze gospodarczej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	45
Rysunek 23. Wskazania natężeń problemów w sferze technicznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	46
Rysunek 24. Wskazania natężeń problemów w sferze środowiskowej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	47